

07-03-2016

Sagsnr.
2015-0254190

Dokumentnr.
2015-0254190-11

Sagsbehandler
Ida Bigum Nielsen

Analyse: EAT som Københavns mest rummelige arbejdsplads?

Baggrund

"Parterne ønsker, at kommunen i størst muligt omfang støtter op om det rummelige arbejdsmarked, så personer med nedsat arbejdsevne får mulighed for at bruge deres evner og deltage i arbejdslivet (...) Parterne er derfor enige om, at EAT madproduktion, som i dag er en intern kommunal opgave, fremover sendes i udbud på en måde, som ikke udelukker socialøkonomiske og mindre virksomheder fra at byde" (Budget16, s.24, vedr. udbud af EAT)

Arbejdsgruppen har undersøgt, om EAT-køkkenet kan udbydes til en privat operatør for at understøtte, at der skabes job til flere med nedsat arbejdsevne. Arbejdsgruppen har *ikke* i sin undersøgelse fokuseret på at stille krav til en bestemt virksomhedskonstruktion (fx SØV), men alene på formålet om flere job til borgere med nedsat arbejdsevne.

Arbejdsgruppens har undersøgt tre mulige scenarier for en ny organisering af EAT:

1. Udbud af produktionen med øgede sociale klausuler
2. Udvikling af EAT mhp. udbud af delopgaver
3. Afknopning af EAT til selvstændig erhvervsdrivende fond

Om EAT:

EAT er Københavns Kommunes skolemadsordning til 43 folkeskoler. Indenfor de næste 3 år er det planen at udrulle EAT til yderligere 5-6 skoler.

Maden produceres i et centralt køkken på baggrund af en række faste menuprincipper, herunder, at EAT er baseret på frisk mad lavet fra bunden, høj kulinarisk kvalitet, 90-100 % økologi, ernæringskrav tilpasset målgruppen, variation og maddannelse. Maden leveres dagligt til skolerne og færdigtilberedes og anrettes i et særligt indrettet modtagekøkken med deltagelse af en gruppe elever.

Økonomi:

- Madproduktion: 29.000.000
(råvarer og lønninger)
- Distribution: 1.200.000
- Emballage: 2.100.000
- IT-system: 492.000

Center for Byudvikling, afsnit 5

Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen 1
1550 København V

Telefon
2011 5327

E-mail
EL3A@okf.kk.dk

EAN nummer
5798009800176

• Lager:	205.000
• Rådgivning og support:	850.000
Total:	33.800.000

Arbejdsgruppen har ikke i detaljer afdækket, hvad der herudover indgår i totaløkonomien som f.eks. div. administration, tilskud, driftsomkostninger af køkkenfaciliteter i De Gamles By og driftsbevillinger til skolerne.

Organisering:

Det centrale EAT-køkken er placeret i De Gamles By med:

- 22 ansatte
- Løbende virksomhedspraktikanter og jobtræningsforløb
- Gns. 6.500 måltider/dag
- Max 7.000+ måltider/dag
- Ca. 1 mio+ måltider i 2015

Der bliver behov for en produktionskapacitet på 10.000 måltider/dag inden for de næste par år (svarende til en forøget volumen på ca. 45%), men EAT-køkkenets fysiske rammer i De Gamles By er begrænset af mangel på kølekapacitet og for få m² til at optimere produktionsflow og arbejdsgange. Der foregår sideløbende med nærværende analyse en undersøgelse af andre mulige anlægsløsninger eller placeringer af produktionen herunder mulighederne for samlokalisering i form af et multikøkken i samarbejde med SUF, der har et køkken med overskuds kapacitet.

Modtagekøkkener (EAT-bod) på skolerne bemannes af 1-2 deltidsansatte køkkenansvarlige. Der er i alt 47 boder på 43 skoler. Inden 2018 åbnes yderligere 5 skoleboder på skoler som endnu ikke har EAT.

Hver skole er økonomisk ansvarlig for drift af egen EAT-bod, dog dækkes noget af et eventuelt spild af den samlede skolemadsbevilling. EAT ansætter medarbejdere til, og leder, 10 af modtagekøkkenerne.

Kapaciteten i modtagekøkkenerne er afgørende for hvor mange elever der kan få EAT. Flere steder er efterspørgslen større end kapaciteten, der betyder, at der kan leveres EAT til mellem 25 - 35 % af skolens elever per dag.

Administration af EAT varetages i Børne- og Ungdomsforvaltningen, team Faciliteter og Mad, som er overordnet ansvarlig for drift af skolemaden – herunder blandt andet budgetansvar, økonomistyring, indkøbsaftaler, administration af tilskudsordning og kundeservice.

Der er kontrakter med eksterne leverandører ift. distribution af maden, emballage, IT-system, lager, samt rådgivning og support.

Juridiske rammer for udbud

Arbejdsgruppen har undersøgt, hvordan et evt. udbud af EAT kan være med til at sikre flere arbejdspladser til borgere uden for arbejdsmarkedet. Arbejdsgruppen har derfor undersøgt, dels hvordan mulighederne for at socialøkonomiske virksomheder (SØV) med fokus på beskæftigelse sikres adgang til udbuddet, dels hvilke andre juridiske værktøjer KK har ifm. udbud af driftsopgaver med det formål, at skabe flere arbejdspladser med særlige vilkår.

KK har ikke mulighed for at reservere et evt. udbud af EAT til SØV eller sociale organisationer. Arbejdsgruppen vurderer, at den største beskæftigelseseffekt ifm. ordinært udbud opnås ved anvendelse af sociale klausuler i kontrakten.

Arbejdsgruppen har ligeledes undersøgt, hvilke regler, der finder anvendelse, hvis EAT afknpes fra KK som en selvstændig erhvervsdrivende fond med det formål at producere skolemad.

For en nærmere gennemgang af de juridiske rammer for et evt. udbud samt afknopning henvises til vedlagte notater fra hhv. Horten samt Rønne&Lundgren.

Indledende markedsdialog

Der har været afholdt en åben markedsdialog med 6 aktører med det formål at afdække, hvor mange potentielle leverandører, der kan/vil løfte opgaven med:

- tilstrækkelig stor volumen
- mad af høj kvalitet
- løfte et udvidet socialt ansvar

6 interessenter har deltaget i markedsdialog, heraf:

- **4**, der potentielt vil byde på produktionen, heraf:
- **3**, der eventuelt kan levere tilstrækkelig stor volumen mad af tilstrækkelig høj kvalitet, heraf:
- **1**, der har køkkenfaciliteter til produktionen, og har erfaring med køkkendrift i stor skala, men har begrænset erfaring med støttet beskæftigelse og opererer udelukkende med et selvstændigt brand/varemærke
- **1**, der ikke har køkkenfaciliteter til produktionen, men har en vis erfaring med køkkendrift i stor skala, og har begrænset erfaring med støttet beskæftigelse
- **1**, der har kompetencerne til at opnå stor volumen af ansatte i støttet beskæftigelse, men som ikke har køkkenfaciliteter til produktion og ikke har erfaring med køkkendrift i stor skala

Markedsdialogen viser, at der for nuværende lader til at være et begrænset marked for at producere skolemad med tilstrækkelig volumen, høj kvalitet/driftssikkerhed og med et udvidet socialt ansvar.

Mulige scenarier

Arbejdsgruppen har identificeret tre mulige scenarier for den videre proces med et evt. udbud af EAT.

For alle tre modeller gælder det, at der arbejdes ud fra en målsætning om minimum 30 % ansatte med nedsat arbejdsevne.

I det nuværende setup vil det betyde, at 22 ordinære ansatte (i det centrale EAT-køkken) konverteres til ca. 30 arbejdspladser, hvoraf 10 er på særlige vilkår.

Det endelige antal skal fastlægges ifm. at KK fastsætter omfang og værdi for EAT-opgaven i kravspecifikationen.

1. Markedsudbud af EAT

EAT-køkkenets centrale produktion (herunder menuudvikling, råvareindkøb, pakning af maden forud for distribution samt support af den decentrale produktion på skolerne) udbydes med krav til beskæftigelse via sociale klausuler.

For at opnå reelle nyansættelser på særlige vilkår (fx flexjob, mentorforløb, virksomhedspraktik mv.) udvides de gældende sociale klausuler med et krav til antal nyansættelser på særlige vilkår i EAT.

Ved udbud kan EAT blive katalysator for en potentiel positiv udvikling hen imod flere private aktører, der løfter et større socialt ansvar. EAT vil, som en af Københavns mest rummelige arbejdspladser, kunne danne ramme om meningsfuld beskæftigelse for borgere uden for det ordinære arbejdsmarked.

I forbindelse med et evt. udbud af EAT skal en ny leverandør, qua "Lov om virksomhedsoverdragelse", forholde sig til at overtage de nuværende 22 ansatte i centralkøkkenet. Ved anvendelse af udvidede sociale klausuler med krav om ansættelse vil det forventeligt betyde, at der sker en tilpasning af ansættelserne i løbet af den første kontraktperiode. I implementeringsfasen kan der være risiko for negativ effekt på madkvalitet og leveringssikkerhed, alt efter omfanget af tilpasning.

KK har begrænset erfaring med både prissætning og vurdering af det rette niveau af beskæftigede på særlige vilkår i en storproduktion som EAT. Vurderes de forventede omkostninger ifm. et ekstra krav om ansættelse på særlige vilkår for lavt, så kan en kommende leverandør alene justere på råvarepriserne. Dette kan have negativ effekt på madkvaliteten. Fastsættes beskæftigelseskravet uforholdsmæssigt højt kan det både påvirke madkvalitet og leveringssikkerhed pga. manglende kvalifikationer eller ineffektivt arbejdsflow.

Det bør derudover bemærkes, at det erfaringsmæssigt er vanskeligt at kravspecifisere madkvalitet i udbud ligesom det efterfølgende er vanskeligt at følge op på hvorvidt kravene efterleves.

I forbindelse med ethvert udbud kan udbudsprocessen i sig selv medføre risiko for tab af nøglemedarbejdere grundet usikkerhed for fremtiden. Sådanne stillinger vil være vanskelige at besætte midlertidigt frem mod en eventuel kontraktindgåelse. Specifikt i forhold til EAT-produktionen vil en lang tilpasningsperiode under, og efter, et udbud kunne påvirke kvalitet og leveringssikkerhed negativt.

Betragtninger om totaløkonomien ifm. et udbud:

Såfremt ansvar for både køkkenfaciliteter og køkkendrift kan overgå til en privat leverandør i forbindelse med et udbud kan KK undgå at afholde planlagte investeringer i forbedrede køkkenfaciliteter. Leverandørens drift og vedligehold af køkkenfaciliteter vil dog forventeligt indgå som margin i måltidsprisen.

Såfremt det i fremtiden besluttet ikke længere at producere skolemad, vil Kommunen afhængig af bestemmelserne i den udbudte kontrakt, kunne afslutte samarbejdet med et bestemt varsel. Usikkerhed omkring fremtiden for EAT, vil kunne medføre, at en privat tilbudsgiver vil pålægge en risikopræmie i deres bud på kontrakten.

Hvis der i et udbud af EAT produktionen stilles krav om, at leverandøren skal have eget køkken, vil det frigøre de nuværende køkkenarealer i De Gamles By. Disse arealer formodes at have en betragtelig økonomisk værdi, ligesom der er tale om attraktive kvadratmetre til brug for andre formål, som kan indgå i den generelle udvikling af området i, og omkring, De Gamles By.

I forbindelse med et udbud til en privat aktør kan KK ikke sikre, at der alene bliver tale om visitering af københavnske borgere til ansættelserne på særlige vilkår, hvilket gør en besparelse ift. en betragtning af totalomkostningerne, usikker.

Slutteligt skal udgifter og ressourceforbrug til udarbejdelse af udbudsmateriale, samt et evt. internt kontrolbud, medregnes i betragtninger om totaløkonomien ved et udbud.

2. Udvikling af EAT mhp. udbud af delopgaver

EAT-ordningens centrale produktion bibeholdes i kommunalt regi, men omdannes gradvist til at inkludere ansatte i særlig beskæftigelse og med en målsætning om udbud af delfunktioner.

Markedsundersøgelsen viste, at markedet er modent i forhold til indkøb af rådgivningsydelser omkring metoder til at omdanne

ordinære stillinger til stillinger på særlige vilkår, både i forhold til en indledende kortlægning, organisering af relevante arbejdsfunktioner, rekruttering mv.. Der er flere små og mellemstore virksomheder, som vil kunne byde på denne opgave.

I forbindelse med konsulentopgaven kan der afprøves konkrete forløb, med henblik på efterfølgende udbud af delopgaver i produktionen, såsom grøntsniiteri, pakkeri eller andet, der potentielt kan løftes af en privat aktør med en socialøkonomisk profil. En socialøkonomisk virksomhed der løfter en sådan opgave, kan både stå for rekruttering/kompetenceafdækning og sikre en hensigtsmæssig sammensætning af ordinære stillinger og stillinger på særlige vilkår. For de ansatte på særlige vilkår kan der desuden være en større vifte af muligheder for beskæftigelse og kompetenceudvikling i den socialeøkonomiske virksomheds øvrige virke, hvilket vil sikre en større fleksibilitet.

I samarbejde med konsulenten kan KK opnå kompetencer og viden om visitering af egnede arbejdssøgende fra forskellige målgrupper, integration af medarbejdere på særlige vilkår på arbejdspladsen, fastsættelse af det rette niveau relativt til ansatte i ordinær beskæftigelse samt prissætning og omkostningsniveau til brug for fremtidige udbud af driftsopgaver med et beskæftigelsessigte. Visiteringen vil kunne foregå i integration med de lokale jobcentre under BIF, således at der alene bliver tale om visitering af københavnske borgere til ordningen og der vil dermed kunne opnås en besparelse for KK i takt med at borgere overgår fra understøttelse til beskæftigelse.

Under forudsætning af et tæt samarbejde med BIF vurderes videnopbygningen ifm. udviklingsfasen at have generel relevans. Derfor vil omkostninger knyttet til konsulentrådgivningen ikke være gået tabt ved et eventuelt ophør af skolemadsordningen idet den viden, der er genereret, vil kunne overføres til andre af kommunens storkøkkener og anden drift.

Den gradvise proces med at udvikle EAT til KK's mest rummelige arbejdsplads vurderes ikke at udgøre en risiko for forringet madkvalitet eller leveringssikkerhed, da omdannelsen kan tilrettelægges ud fra de konkrete muligheder i den daglige drift. Ønskes udviklingen gennemført i et højt tempo eller sættes niveauet for højt, kan der dog være risiko for negativ effekt på madkvalitet og leveringssikkerhed ifm. implementeringsfasen.

Det bør yderligere bemærkes, at hvis EAT ønskes udviklet til en af KK's mest rummelige arbejdspladser, så skærper det behovet for at udvide de fysiske rammer til produktionen, da flere ansatte på særlige

vilkår fylder mere – foruden at der kan være behov for særlige adgangsforhold mv.

3. Afknopning

KK finder en stifter til en registreret SØV i form af en selvstændig erhvervsdrivende fond, som har til opgave at producere og distribuere EAT-skolemad.

Ved at lægge EAT ud i en selvejende erhvervsdrivende fond beholder kommunen en tæt relation til opgaven og fører konkret tilsyn med fondens virke. Kommunen skal godkende budgetter, og kan påvirke strategiske og kommercielle beslutninger gennem de til bestyrelsen udpegede medlemmer. Fonden er forpligtet til at udføre mindst 80% af sin virksomhed for KK for at overholde in-house reglerne, hvilket vil sikre fokus på kerneopgaven. Fonden vil ligeledes være omfattet af kommunalfuldmagtsreglerne.

KK kan gennem udpegning af bestyrelsesmedlemmer fra forskellige forvaltningsgrene, sikre en integration af de hensyn og interesser, disse forvaltninger vil have i forbindelse med EAT. Kommunen må dog ikke udpege et flertal af fondens bestyrelsesmedlemmer direkte.

Efter stiftelsen mister KK sit absolutte ejerskab. Det stiller større krav til KKs governancepraksis for at sikre, at inkrementelle vedtægtsændringer ikke leder til, at fonden bevæger sig væk fra det oprindeligt tiltænkte formål.

Ligesom ved udbud, så gælder det også for driftsaftaler med fonden, at det erfaringsmæssigt er vanskeligt at kravspecifisere madkvalitet ligesom det efterfølgende er vanskeligt at følge op på hvorvidt kravene efterleves.

Såfremt det i fremtiden besluttet ikke længere at producere skolemad, vil fonden ikke have noget produktionsmæssigt formål længere. Afhængig af hvor bredt fondens vedtægter og formål er beskrevet, kan det være muligt at fonden beskæftiger sig med andre opgaver. Såfremt der ikke er andre opgaver for fonden at beskæftige sig med, opløses fonden, og fondens kapital frigives til formål i tråd med fondens vedtægter.

Bilag

Bilag 1 - Notat vedrørende udbud og socialøkonomiske virksomheder (Horten)

Bilag 2 - Notat om muligheder og begrænsninger for at etablere en socialøkonomisk virksomhed under Københavns Kommune (Rønne&Lundgren)

Københavns Kommune
Økonomiforvaltningen
Rådhuset
1599 København V

Horten
Philip Heymans Allé 7
2900 Hellerup
Tlf +45 3334 4000
Fax +45 3334 4001
www.horten.dk

Andreas Christensen
Dir +45 3334 4226
Mob +45 5234 4226
ac@horten.dk
Sekretær Jette Nim Larsen
Dir +45 3334 4197
jnl@horten.dk

J.nr. 170110

27. januar 2016

● **NOTAT VEDRØRENDE UDBUD OG SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER**

HORTEN

1. BAGGRUND OG OPDRAG

Københavns Kommune (herefter "kommunen") har anmodet om Hortens bistand i forbindelse med kommunens afsøgning af muligheder for at udbyde opgaver, med henblik på at disse løses af socialøkonomiske virksomheder.

Kommunen har bedt Horten om at udarbejde et notat, der giver et overordnet indblik i de rammer, udbudsloven giver for tildeling af kontrakter til socialøkonomiske virksomheder.

Notatet vil indeholde et overblik over de udbudsretlige rammer for at tilgodese socialøkonomiske virksomheder under de forskellige afsnit i udbudsloven og i de forskellige faser af udbudsprocessen.

Notatet vil herudover løbende inddrage øvrige muligheder for at tilgodese målsætningen om at fremme et rummeligt arbejdsmarked. I denne forbindelse henvises også særligt til afsnit 2.4 og 2.5 vedrørende henholdsvis små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og "Alternative muligheder".

Kommunen har herudover anmodet om, at notatet indeholder en beskrivelse af de juridiske rammer for kommunens udbud af sin madproduktion som led i skolemadsordningen (EAT) til socialøkonomiske virksomheder. Denne vurdering vil indgå sidst i notatet i afsnit 2.6.

2.1 Det udbudsretlige regelgrundlag

Udbudsloven¹ trådte i kraft den 1. januar 2016 og finder anvendelse på udbud, der igangsættes efter denne dato. Dette notat vil derfor tage sit juridiske udgangspunkt i udbudsloven.

Udbudsloven implementerer det nye udbudsdirektiv², som derfor naturligt må inddrages, i det omfang der er behov for fortolkning af udbudslovens bestemmelser.

Ovennævnte suppleres naturligvis med det tidligere retsgrundlag³ og tidligere rets- og klagenævnspraksis, i det omfang dette fortsat er relevant.

2.2 Begrebet socialøkonomisk virksomhed

HORTEN

Betegnelsen "Socialøkonomisk virksomhed" er ikke beskyttet i Danmark, og der vil givetvis være en række virksomheder, der betegner sig som socialøkonomiske virksomheder, og som har et socialt virke, uden at opfylde betingelserne i lov om registrering af socialøkonomiske virksomheder.

Når begrebet "socialøkonomisk virksomhed" (eller "SØV") anvendes i dette notat fremefter, vil begrebet henvise til virksomheder, der er registreret i medfør af den danske Lov om registrerede socialøkonomiske virksomheder⁴. Virksomheder, der er registrerede i medfør af denne lov, opfylder en række lovfæstede betingelser og har dermed ret til at kalde sig en "Registreret socialøkonomisk virksomhed".

For at blive registreret skal virksomheden opfylde de betingelser, der fremgår af lovens §§ 4 og 5. Der skal være tale om en juridisk person, der har eget CVR-nummer og er hjemmehørende i Danmark eller et andet EU/EØS-land.

Endvidere skal virksomheden:

- 1) Have socialt formål.
- 2) Være erhvervsdrivende.
- 3) Være uafhængig af det offentlige.
- 4) Være inddragende og ansvarlig i dens virke.
- 5) Have en social håndtering af virksomhedens overskud efter nærmere angivne forudsætninger.

¹ Lov nr. 1564 af 15/12/2015.

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF.

³ Primært Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF.

⁴ Lov nr. 711 af 25/06/2014.

I udbudsloven er der indført en bestemmelse, som giver mulighed for at forbeholde deltagelse i udbud af visse tjenesteydelser for "sociale organisationer"⁵, jf. nærmere herom i pkt. 2.3.2. Begrebet "sociale organisationer" anvendes primært med henblik på at adskille det danske begreb "socialøkonomiske virksomheder" fra de virksomheder, der er omfattet af § 190.

De krav, der stilles til de sociale organisationer i udbudsloven, er ikke i det hele samstemmende med kravene, der stilles til SØV'er, og der kan derfor blive behov for at sondre imellem disse to begreber. Forskellene vil blive beskrevet nærmere under pkt. 2.3.2.

2.3 **Muligheder for at tilgodese socialøkonomiske virksomheder i udbud**

2.3.1 **Indledning**

Overordnet kan det indledningsvis nævnes, at der ikke med hjemmel i den nye udbudslov lovligt kan reserveres udbud til SØV'er direkte.

Det følger af udbudslovens § 139, at ordregiver ikke kan stille krav om, at en ansøger eller tilbudsgiver er en bestemt form for juridisk person.

Der er dog visse muligheder for at reservere udbud til andre typer af socialt orienterede organisationer/virksomheder, der har visse ligheder med SØV'er, ligesom det i en række tilfælde vil være muligt at tildele kontrakter direkte til SØV'er. Herudover er der endelig visse muligheder for at tilgodese sociale hensyn og i et vist omfang tilpasse udbuddene, så de bliver mere tilgængelige for SØV'er.

Hvilke muligheder kommunen har, vil afhænge af, hvilken ydelse der skal udbydes og værdien heraf, da dette vil være bestemmende for, hvilken type udbudsprocedure der skal anvendes.

I dette afsnit af notatet vil der indledningsvis blive knyttet nogle bemærkninger til, hvornår de respektive afsnit i udbudsloven finder anvendelse, og efterfølgende vil mulighederne i relation til SØV'er blive beskrevet for hvert afsnit.

Udbudsprocedurerne

De forskellige udbudsprocedurer er beskrevet i udbudslovens afsnit II – V.

Overordnet vedrører de respektive afsnit i udbudsloven:

- Afsnit II: Offentlige indkøb over tærskelværdien (De "klassiske" EU-udbud).
- Afsnit III: Indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser over tærskelværdien ("Light-regimet").
- Afsnit IV: Offentlige indkøb under tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse.

⁵ Betegnelsen anvendes med henblik på tydelig sondring mellem SØV'erne, og de organisationer, der opfylder udbudslovens krav.

Afsnit V: Offentlige indkøb under tærskelværdierne uden klar grænseoverskridende interesse.

Om – og i givet fald hvordan – det er muligt at tilgodese SØV'er i forbindelse med udbud, vil afhænge af, hvilket afsnit i udbudsloven kontrakten falder ind under.

Det falder uden for opdraget at foretage en grundlæggende beskrivelse af rammerne for klassificeringen af kontraktgenstande og kontraktværdier, som derfor i det følgende forudsættes bekendt.

Der er i forbindelse med indførelsen af udbudslovens afsnit III indført en ny tærskelværdi, ligesom der i 2016 er foretaget en regulering af de gældende tærskelværdier.

De gældende tærskelværdier (for kommuner) er:

a) Varer og tjenesteydelser	1.558.409 kr.
b) Bygge- og anlæg	38.960.213 kr.
c) Sociale og andre specifikke tjenesteydelser (udbudslovens afsnit III)	5.593.375 kr.

HORTEN

Hvis en kontrakt således vedrører ydelser under a) eller b), og kontraktværdien overstiger de herved fastsatte beløb, skal kontrakten udbydes efter udbudslovens afsnit II. Hvis kontrakten vedrører ydelser under c) og overstiger den her angivne værdi, skal kontrakten udbydes efter afsnit III.

2.3.2 **Udbudslovens afsnit II – Offentlige indkøb over tærskelværdien**

I udbudslovens afsnit II findes ingen adgang til at forbeholde udbud for SØV'er, og det er således ikke muligt på lovlig vis at stille krav om, at tilbudsgiverne er SØV'er.

Der findes dog en række – andre – muligheder for at tage sociale hensyn ved udbud efter udbudslovens afsnit II.

Først kan nævnes, at udbudslovens § 54 indeholder en særlig mulighed for at tilgodese sociale hensyn og et rummeligt arbejdsmarked.

Kommunen har mulighed for at tilgodese sociale hensyn ved at reservere kontrakter til beskyttede værksteder mv. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

"§ 54. En ordregiver kan stille krav om, at det alene er beskyttede værksteder eller økonomiske aktører, hvis hovedformål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede personer, der kan deltage i udbuddet, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stk. 1 gælder kun, når mindst 30 pct. af de beskæftigede hos den økonomiske aktør er handicappede eller dårligt stillede personer.

Stk. 3. Udbudsbekendtgørelsen skal henvise til denne bestemmelse, når udbudsproceduren reserveres til de økonomiske aktører omfattet af stk. 1."

Kommunen har således med hjemmel i § 54 mulighed for at varetage sociale hensyn i forbindelse med udbud af kontrakter, og det har i denne forbindelse ingen betydning, hvordan tilbudsgiveren er organiseret, når blot betingelserne ovenfor er opfyldt. Tilbudsgiverne kan således meget vel være SØV'er, hvis de opfylder betingelserne i § 54.

Kommunen må dog i forbindelse med anvendelse af § 54 være opmærksom på, at de sædvanlige forvaltningsretlige principper naturligvis skal påses i forbindelse med de hensyn, der forfølges igennem udbuddet.

Også uden for anvendelsen af § 54 er der visse muligheder for at iagttage kommunens målsætning. Der findes en række muligheder for at tage sociale hensyn i forbindelse med udbud efter dette afsnit, hvilket kan stille særligt SØV'erne (og andre virksomheder med socialt virke) bedre i konkurrencen med de øvrige virksomheder.

HORTEN

Grundlæggende har det hidtil udbudsretligt været accepteret at anvende sociale hensyn i et udbud, når det:

- Fremgår af udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne,
- overholder EU-rettens grundlæggende principper, herunder navnlig principperne om ikke-diskrimination, ligebehandling, proportionalitet og gennemsigtighed, og
- er knyttet til kontraktens genstand eller til kontraktens udførelse.

Helt overordnet må det ligeledes understreges, at adgangen til at tage sociale hensyn i udbudsprocessen, uanset hvilket afsnit der udbydes efter, naturligvis herudover er begrænset af kommunens pligt til at overholde de sædvanlige forvaltningsretlige principper om saglighed, økonomisk forsvarlig forvaltning, forbuddet mod varetagelse af uvedkommende hensyn, ligebehandlingsprincippet og proportionalitetsprincippet.

Nedenfor følger en kort redegørelse for de muligheder, der er for at tage sociale hensyn i de forskellige stadier af udbudsprocessen.

Udvælgelse

En ordregiver kan ifølge udbudslovens § 140 stille krav til ansøgerens eller tilbudsgiverens egnethed i forhold til

- Udøvelse af det pågældende erhverv,
- Økonomisk eller finansiell formåen, eller
- Teknisk og faglig formåen.

Herudover indeholder udbudsloven en udtømmende liste over den dokumentation, der kan kræves i forbindelse med egnetheden.

Kommunen er derfor begrænset af den opstilling, der følger af udbudsloven. Det er som følge heraf ikke muligt at begrænse udvælgelsen til SØV'er.

Dog vil det ved opgaver af social karakter være relevant at inddrage erfaringer/kompetencer med de pågældende opgaver, hvilket kan give SØV'er og andre sociale virksomheder en lovlig fordel.

Tildeling/evaluering

Det er ikke lovligt i forbindelse med tildelingen at lægge vægt på, at tilbudsgiver er en SØV.

I medfør af udbudslovens § 162 kan der ved tildelingskriteriet "bedste forhold mellem pris og kvalitet" lægges vægt på blandt andet sociale aspekter. Underkriteriet kvalitet kan således omfatte sociale karakteristika.

HORTEN

Det vil sige, at ordregiver ikke må lægge vægt på, om tilbudsgiver er en SØV, men at der i forbindelse med tildelingen kan inddrages "brede sociale hensyn", i det omfang de grundlæggende betingelser for at anvende sociale hensyn overholdes.

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår for eksempel, at

"Derudover kan kriterier for tildeling eksempelvis være forbundet med ansættelse af langtidsledige eller iværksættelse af uddannelsesinitiativer for ledige eller unge i løbet af gennemførelsen af kontrakten, der skal tildeles."

Det er ikke umiddelbart muligt at inddrage hensyn til socialøkonomiske virksomheder ved fastlæggelsen af de tekniske specifikationer.

Der stilles udbudsretlige krav om, at de tekniske specifikationer skal være knyttet til kontraktens genstand, gennemskuelige og ikke må medføre forskelsbehandling eller hindre konkurrencen.

Det vurderes i praksis at være ganske få kontrakter, hvor det er muligt lovligt at stille sociale krav i de tekniske specifikationer, og dette vil alene være tilfældet, hvis disse krav direkte karakteriserer den pågældende vare eller tjenesteydelse, såsom adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere.

Kontraktvilkår

Sociale hensyn kan ligeledes tilgodeses i betingelserne for kontraktens udførelse, jf. udbudslovens § 176. Dette kan ske i form af kontraktuelle klausuler. Hensynene er knyttet til kontraktens udførelse, er offentliggjort i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne og er i overensstemmelse med de grundlæggende udbudsretlige og traktatretlige principper.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at

"Foranstaltninger, der tager sigte på helbredsbeskyttelsen af det personale, som deltager i produktionen, eller fremme af social integration af dårligt stillede personer eller sårbare grupper i det personale, der udpeges"

til at gennemføre kontrakten eller uddanne sig i de færdigheder, der er nødvendige med henblik på den pågældende kontrakt, kan også undergives betingelser for gennemførelse af en kontrakt, såfremt de vedrører bygge- eller anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der skal leveres i henhold til kontrakten."

For eksempel kan sådanne kriterier eller vilkår bl.a. være forbundet med ansættelse af langtidsledige eller iværksættelse af uddannelsesinitiativer for ledige eller unge i løbet af gennemførelsen af den kontrakt, der skal tildeles.

2.3.3 **Udbudslovens afsnit III – Indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser "Light-regimet"**

Udbudslovens afsnit III vedrører indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser over tærskelværdien. Tærskelværdien for disse tjenesteydelser er som nævnt ovenfor 5.593.375 kr.

HORTEN

De ydelser, der anses for at falde under definitionen "sociale og andre specifikke tjenesteydelser", er identificeret i udbudsdirektivets bilag XIV.

Overordnet dækker afsnittet følgende kategorier af ydelser, jf. § 186:

- Sundheds- og socialvæsen samt tilknyttede ydelser.
- Administrative tjenester på det sociale område, uddannelsesområdet sundhedsområdet og det kulturelle område.
- Lovpligtig socialsikring.
- Velfærdsydelser.
- Andre kollektive, sociale og personlige tjenesteydelser ydet af fagforeninger, politiske organisationer, ungdomsorganisationer og andre medlemsbaserede organisationstjenester.
- Religiøse tjenester.
- Hotel- og restaurationsydelser.
- Juridiske tjenesteydelser.
- Andre administrative tjenester og tjenester for den offentligt sektor.
- Tjenester for lokalsamfundet.
- Færdselsrelaterede tjenester, tjenester i forbindelse med offentlig sikkerhed og redningstjenester.
- Efterforsknings- og sikkerhedstjenester.
- Internationale tjenester.
- Posttjenester.

- Diverse tjenesteydelser.

Light-regiment i udbudslovens afsnit III, som disse ydelser er underlagt, medfører væsentligt mindre restriktive krav til udbudsprocessen end de klassiske EU-udbud. Herudover er det muligt ved udbud af disse særlige tjenesteydelser at reservere udbud til sociale organisationer i medfør af udbudslovens § 190.

I afsnit 2.3.3.1 nedenfor beskrives mulighederne for at reservere kontrakter, mens mulighederne for at tilgodese SØV'er udenfor § 190 beskrives i afsnit 2.3.3.2.

2.3.3.1 Udbudslovens § 190

Udbudsloven indeholder udtrykkelig mulighed for at forbeholde retten til at deltage i et light-udbud til sociale organisationer, der opfylder en række i loven fastsatte betingelser. Denne mulighed og disse krav fremgår af udbudslovens § 190, som findes i lovens afsnit III, og gælder således alene for sociale og andre specifikke ydelser over en værdi på kr. 5.593.375 kr.

Bestemmelsen er dog alene forbeholdt visse ydelser inden for det sociale område. Vi har for overskuelighedens skyld udarbejdet en liste over disse ydelser, som vedlægges dette notat som **bilag 1**.

Udbudslovens § 190 har følgende ordlyd:

"§ 190. Ordregiveren kan forbeholde retten til at deltage i udbuddet til organisationer, der udelukkende beskæftiger sig med de tjenesteydelser på sundheds-, social- og kulturområdet, der er omhandlet i § 186.

Stk. 2. En organisation som omhandlet i stk. 1 skal opfylde følgende betingelser:

- 1) Formålet med organisationen er at varetage offentlige tjenesteydelsesopgaver med tilknytning til levering af de tjenesteydelser, der er omhandlet i stk. 1.*
- 2) Udbyttet geninvesteres for at opfylde organisationens målsætninger. Udloddes eller omfordeles udbyttet, skal dette ske ud fra deltagelsesorienterede hensyn.*
- 3) Ledelses- eller ejerskabsstrukturerne i den organisation, der gennemfører kontrakten, er baseret på principper om medarbejderejerskab eller medarbejderdeltagelse eller skal kræve aktiv deltagelse af medarbejdere, brugere eller interessenter.*
- 4) Organisationen har ikke fået tildelt en kontrakt for de pågældende tjenesteydelser af den pågældende ordregiver i henhold til denne bestemmelse i de seneste 3 år.*

Stk. 3. Kontraktens løbetid må højst være 3 år.

Stk. 4. Udbudsbekendtgørelsen eller forhåndsmeddelelsen skal indeholde en henvisning til denne bestemmelse.

HORTEN

Der stilles således dels krav om, at organisationerne, der reserveres til, udelukkende beskæftiger sig med de i stk. 1 nævnte tjenesteydelser, ligesom der stilles betingelser om organisationernes formål, udbytte og ledelses- og ejerstruktur.

Af forarbejderne til udbudslovens § 190 fremgår, at "*virksomheder, der er omfattet af lov om registrering af socialøkonomiske virksomheder, kan byde på disse kontrakter, hvis de i øvrigt lever op til kravene i bestemmelsen.*"

Det vil således ikke være lovligt under § 190 at begrænse konkurrencen til alene SØV'er, da registrering som SØV ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at virksomheden opfylder betingelserne i udbudslovens § 190.

Dog giver § 190 naturligvis mulighed for, at kommunen kan iagttage væsentlige sociale hensyn ved udbud af kontrakter om de sociale ydelser, der fremgår af bilag 1. Ved at anvende bestemmelsen kan der reserveres kontrakter til sociale organisationer, hvilket også må forventes at imødekomme en målsætning om at fremme et rummeligt arbejdsmarked. Dog vil SØV'er, der ikke opfylder betingelserne i § 190, være udelukket fra disse udbud.

HORTEN

Det må dog i denne forbindelse holdes for øje, at det ikke nødvendigvis er alle virksomheder, der kalder sig "socialøkonomiske" i Danmark, der er omfattet af betingelserne i udbudslovens § 190, ligesom det ikke er alle registrerede SØV'er, der opfylder udbudslovens krav. Der stilles for eksempel blandt andet forskellige krav til organisering, formål og overskudsdeling, ligesom den danske lov blandt andet stiller krav om, at virksomheden er inddragende og ansvarlig i sit virke.

I forbindelse med eventuel anvendelse af udbud lovens § 190 bør dog rettes særlig opmærksomhed mod bestemmelsens stk. 2, nr. 4. Det fremgår heraf, at det er en betingelse for tildeling, at organisationen ikke har fået tildelt en kontrakt for de pågældende tjenesteydelser af den pågældende ordregiver i henhold til § 190 inden for de seneste 3 år. Hertil kommer, at kontrakter i medfør af § 190 højst må løbe i 3 år, jf., bestemmelsens stk. 3.

Det er ikke i forarbejderne til udbudsloven nærmere defineret, hvornår betingelsen i § 190, stk. 2, nr. 4, skal være opfyldt, ligesom det ikke fremgår af forarbejderne, hvad der skal forstås ved "tildeling af en kontrakt". Det er derfor uvist, hvordan disse bestemmelser vil blive udfyldt og anvendt fremadrettet, og om det vil være muligt at tildele en kontrakt til den samme organisation, som vandt den ved sidste udbud, hvis der tildeles senere end 3 år fra første tildeling.

Ligeledes kan den nuværende formulering af bestemmelsen medføre, at tildeling af en kontrakt under en rammeaftale er at anse for en kontrakttilde-
ling i § 190, stk. 2, nr. 4's henseende, hvilket vil betyde, at samtlige leverandører, der har fået tildelt kontrakter vedrørende de udbudte tjenesteydelser under en rammeaftale inden for de seneste 3 år, vil være udelukket fra at deltage i et genudbud.

Præambelbetragtninger og tidligere ændringsforslag til det nye udbudsdi-
rektiv bidrager ikke yderligere til oplysning vedrørende hensynet bag disse

bestemmelser og den forventede fremtidige anvendelse af disse. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har tidligere givet udtryk for, at den kommende vejledning til den nye udbudslov forventes at behandle dette spørgsmål.

Det vil således opsummerende i forbindelse med anvendelse af udbudslovens § 190 ikke være muligt at reservere udbuddet til SØV'er. Det vil derimod være muligt at reservere udbuddet til sociale organisationer, der opfylder betingelserne i § 190, og derved iagttage sociale hensyn. Dog bemærkes i den forbindelse, at der, som lovgrundlaget er formuleret på nuværende tidspunkt, er væsentlige usikkerheder i forbindelse for mulighederne ved genudbud.

2.3.3.2 *Udbud inden for afsnit III, men uden for § 190*

Hvis den udbudte ydelse ikke er omfattet af § 190, vil ydelsen skulle udbydes efter de øvrige bestemmelser i afsnit III.

Ligeledes står det kommunen frit, om den vil bringe udbudslovens § 190 i anvendelse, hvis den udbudte ydelse ligger under anvendelsesområdet for § 190. Kommunen kan således vælge at gennemføre et udbud efter udbudslovens afsnit III uden at begrænse kredsen af tilbudsgivere i overensstemmelse med § 190, hvis dette foretrækkes.

Kommunen vil i så tilfælde alene være forpligtet til at påse overholdelse af principperne om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet, jf. udbudslovens § 186, jf. § 2.

Grundlæggende har det som nævnt tidligere hidtil været accepteret at anvende sociale hensyn i et udbud, når det fremgår af udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne, når det overholder de grundlæggende udbudretlige principper, og når betingelserne er knyttet til kontraktens genstand eller udførelse. Dette udgangspunkt vurderes stadig at være gældende. Kommunen vil således have visse muligheder for at anvende sociale hensyn til at forsøge at indsnævre konkurrencefeltet til SØV'er.

For så vidt angår muligheden for at søge at begrænse konkurrencefeltet til SØV'er via egnetheds- og udvælgelseskriterier er der en væsentligt større frihed inden for afsnit III end inden for de "klassiske EU-udbud" i henhold til afsnit II. Dette skyldes primært, at de begrænsninger, der følger af særligt bestemmelserne, vedrørende hvilke konkrete krav der må stilles til egnethed og dokumentation i den forbindelse samt begrænsningerne i, hvilke tildelingskriterier der kan anvendes, ikke finder anvendelse ved udbud efter afsnit III.

I relation til § 190 må det kunne sluttes modsætningsvis således, at idet afsnit III indeholder en direkte hjemmel i § 190 til at begrænse konkurrencen til sociale organisationer og hermed også betingelserne for, hvornår dette lovligt kan ske, vil det ikke være lovligt uden for anvendelse af § 190 at stille et krav om, at kun SØV'er kan deltage i udbuddet.

HORTEN

Det er derfor ikke muligt at stille som krav til egnetheden/udvælgelsen, at tilbudsgiver er en SØV. Dog vil det være muligt ved opgaver af social karakter at inddrage relevant erfaring/kompetencer med de pågældende opgaver, hvilket kan give socialøkonomiske virksomheder en (lovlig) fordel⁶. Sådanne sociale hensyn vil dog ikke kun tilgodese SØV'er, men også andre virksomheder med socialt virke.

For så vidt angår tildelingen vil kommunen ligeledes have mulighed for at anvende sociale tildelingskriterier inden for rammerne af udbudsloven og de generelle udbuds- og traktatretlige principper. Overordnet må de tildelingskriterier, der anvendes, dog naturligvis være nødvendige og relevante (saglige og objektive) i relation til den udbudte opgave for at opfylde disse krav.

Kommunen vil således f.eks. kunne anvende et tildelingskriterium, der fremmer den socialøkonomiske tankegang, i det omfang det er muligt at knytte dette tildelingskriterium til kontraktgenstanden og dermed knytte det til vurderingen af tilbuddenes kvalitet henset til kontraktgenstanden. I så fald vil det være muligt at opstille underkriterier vedrørende ansættelse af f.eks. ledige eller øvrige udsatte arbejdstagere.

HORTEN

Såfremt der anvendes sociale kriterier som konkurrenceparametre, er det vores anbefaling, at disse kriterier også indsættes som kontraktkrav i forbindelse med udbuddet. Dette vil for det første understøtte det faktum, at kriteriet er knyttet til opgavens udførelse, men det vil derudover give kommunen de mest gennemskuelige og effektive reaktionsmuligheder, hvis den i kontraktperioden bliver opmærksom på, at leverandøren ikke (længere) opfylder de stillede krav/tilbudte løsninger.

En sådan kontraktbestemmelse vil typisk overordnet indeholde en kontrolmekanisme, bestemmelser vedrørende varslings af misligholdelse og en eventuel frist for leverandøren til at afhjælpe problemet. Endelig vil bestemmelsen typisk indeholde de sanktioner, kommunen ønsker at kunne gøre gældende i tilfælde af misligholdelse, f.eks. økonomiske sanktioner eller mulighed for ophævelse af kontrakten.

Der gælder ikke rent udbudsretligt nogen forpligtelse for kommunen til at påse, at leverandøren opretholder de tilstande, der er beskrevet i leverandørens tilbud, i kontraktens løbetid. Dog vil kommunen være forpligtet til at reagere, hvis den bliver bekendt med, at dette ikke er tilfældet. Hvordan kommunen skal agere i tilfælde af misligholdelse, vil afhænge af, om der er udarbejdet kontraktuelle bestemmelser i denne forbindelse. Hvis ikke det er tilfældet, vil kommunens reaktionsmuligheder og forpligtelser afhænge af, i hvilket omfang leverandøren har tilsidesat sine forpligtelser, og af om det er muligt for leverandøren at afhjælpe en konstateret misligholdelse. Såfremt der er tale om en væsentlig misligholdelse fra leverandørens side, som leverandøren ikke kan eller vil afhjælpe, vil kommunen formentlig være forpligtet til at ophæve aftalen og udbyde på ny.

Kommunen bør indsætte kriterierne i kontrakten og sikre sig kontrol- og håndhævelsesmekanismer. Herved sikres, at hensynene rent faktisk opfyldes, hvilket er en lovlig kommunal interesse.

⁶ Se hertil Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledende udtalelse af 24. juni 2008.

Ligeledes skal de tekniske specifikationer i forbindelse med udbuddet være knyttet til kontraktens genstand, og også her, hvis det kan begrundes sagligt, kan det være muligt at inddrage hensyn ved fastlæggelsen af de tekniske specifikationer.

Som nævnt under pkt. 2.3.2 vurderes det dog i praksis at være ganske få kontrakter, hvor det er muligt lovligt at stille sociale krav i de tekniske specifikationer, og dette vil alene være tilfældet, hvis disse krav direkte karakteriserer den pågældende vare eller tjenesteydelse, såsom adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere

Kontraktmæssigt er der ligeledes intet til hinder for, at der indsættes sociale klausuler i kontrakterne, der potentielt giver SØV'er og andre virksomheder med socialt virke en fordel i udbuddet, forudsat at disse er saglige og proportionale. Det kunne f.eks. være klausuler om brug af lærlinge, praktikanter, langtidsledige mv.

Det vil således i et vist omfang kunne lade sig gøre at rette et udbud mod SØV'erne via krav til erfaringer og lignende hensyn, men det vil ikke lovligt kunne besluttes, at kun SØV'er kan deltage i udbuddet, hvis kommunen vælger ikke at anvende § 190. Eventuelle sociale hensyn, der inddrages i udbuddet vil dog ikke alene lette SØV'ernes adgang til udbuddet, men også andre virksomheder med socialt virke, der varetager de sociale hensyn, der lægges vægt på.

Afslutningsvis nævnes for god ordens skyld, at det følger af forarbejderne til § 186, at en ordregiver, selvom der udbydes ydelser omfattet af lovens afsnit III, altid kan vælge at anvende reglerne i lovens afsnit II, men ikke har pligt hertil. Kommunen kan således altid vælge at anvende procedurerne efter afsnit II.

I langt de fleste tilfælde vil dette ikke være en fordel i forbindelse med forfølgelsen af sociale formål, da afsnit II som beskrevet ovenfor er mere restriktivt end afsnit III i denne henseende. Vælger kommunen at anvende afsnit II, vil der dog være mulighed for at reservere kontrakter til beskyttede værksteder mv. efter § 54, jf. pkt. 2.3.2.

2.3.4 **Udbudslovens afsnit IV - Offentlige indkøb under tærskelværdierne med klar grænseoverskridende interesse**

Indledningsvis skal understeges, at det i praksis må forventes, at det er relativt få kontrakter under tærskelværdierne, der vurderes at have klar grænseoverskridende interesse, allerede som følge af at kontraktværdierne netop ligger under de af EU fastlagte tærskelværdier for EU-udbud. Det kan dog ikke udelukkes, at visse kontrakter har et marked, der strækker sig uden for det nationale, også selvom kontraktværdien er mere beskeden.

Kommunen er ved alle kontrakter, der vurderes at være under tærskelværdien, forpligtet til at foretage en vurdering af, om kontrakten har klar grænseoverskridende interesse, og kommunen har efterfølgende bevisbyrden for, at denne vurdering er foretaget på et sagligt og oplyst grundlag.

HORTEN

I dette notat redegøres ikke yderligere for, hvad der indgår i vurderingen af, om kontrakten har klar grænseoverskridende interesse. Der henvises i denne forbindelse til udbudslovens § 171 og bemærkningerne hertil.

Ud over en række særlige procedureregler vedrørende annoncering indeholder afsnit IV i udbudsloven alene krav om, at udbud af kontrakter under dette afsnit skal ske under iagttagelse af de grundlæggende principper i lovens § 2 om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet, herunder fastsættelse af kriterier for tildeling.

I praksis vil dette sige, at de principper, der er beskrevet ovenfor under afsnit 2.3.2 vedrørende udbud uden anvendelse af § 190, må forventes at finde tilsvarende anvendelse på kontrakter med klar grænseoverskridende interesse under tærskelværdien. Disse vil derfor ikke blive gentaget i nærværende.

HORTEN

2.3.5 Udbudslovens afsnit V - Offentlige indkøb under tærskelværdierne uden klar grænseoverskridende interesse

Hvis en vare og/eller tjenesteydelseskontrakt er under de ovenævnte tærskelværdier og ikke vurderes at have klar grænseoverskridende interesse, vil kommunen være underlagt ganske begrænsede udbudsretlige regler. Det bemærkes i denne forbindelse, at kontrakter under 500.000 kr. slet ikke er omfattet af udbudsloven⁷.

Udbudsloven foreskriver alene, at ordregiver skal sikre sig, at indkøbet foregår på markedsvilkår, og at ordregiver (naturligvis) skal handle i overensstemmelse med de forvaltningsretlige principper om saglighed, økonomisk forsvarlig forvaltning, forbuddet mod varetagelse af uvedkommende hensyn, ligebehandlingsprincippet og proportionalitetsprincippet.

Kommunen kan derfor som udgangspunkt tildele kontrakter direkte – og dette kan også ske til SØV'er, idet der ikke gælder restriktioner for, hvem tildeling kan ske til.

Kommunen må dog i forbindelse med en direkte tildeling altid sikre, at den SØV, man ønsker at tildele til, kan levere på markedsmæssige vilkår, ligesom kommunen skal iagttage de almindelige forvaltningsretlige principper.

Der kan ikke ske direkte tildeling til en SØV, hvis det øvrige marked kan levere den samme ydelse til kommunen på mere fordelagtige vilkår. Der gøres i denne forbindelse særligt opmærksom på, at det vil være kommunens bevisbyrde efterfølgende at godtgøre, at der er sikret markedsmæssige vilkår.

⁷ Jf. udbudslovens § 11. For kontrakter der værdimæssigt ligger under 500.000 kr. gælder alene de almindelige forvaltningsretlige principper.

Den nye udbudslovs afsnit II, der, som det kan læses ovenfor, er klart det mest restriktive, når det kommer til mulighederne for at tilgodese SØV'er og SMV'er, lægger stor vægt på generelt at lette små og mellemstore virksomheders adgang til offentlige kontrakter i forhold til det tidligere udbudsdirektiv.

Dette kommer til udtryk blandt andet ved, at ordregivere bliver forpligtede til at overveje, om opgaven med fordel kan opdeles i mindre delkontrakter, ligesom der indføres en pligt for ordregivere til at begrunde, hvorfor et konkret udbud ikke deles op, jf. § 49.

Herudover er indført en bestemmelse om, at ordregiver som udgangspunkt ikke må stille større krav til virksomhedernes omsætning end det dobbelte af kontraktens værdi, jf. § 142, stk. 2.

Kommunen kan således, hvis der er interesse for at inddrage flere små og mellemstore virksomheder i udbuddene generelt, sørge for at holde sig for øje, at større kontrakter, i det omfang det er hensigtsmæssigt, opdeles i en række mindre delkontrakter for derved at give de små og mellemstore virksomheder bedre adgang til opgaverne.

Ligeledes bør kommunen påse, at der ikke stilles større krav til virksomhedernes økonomiske og tekniske formåen end højst nødvendigt.

Ud over ovennævnte er det også efter den nye udbudslov lovligt for ordregiver at lægge vægt på "det bedste konkurrencefelt" i forbindelse med udvælgelse af egnede virksomheder. Det vil i denne forbindelse kunne anføres, at det bedste konkurrencefelt vurderes at være en blanding af større og små og mellemstore virksomheder. Kriterierne for udvælgelsen skal være "*objektive og ikkediskriminerende*". Vælges det bedste konkurrencefelt som kriterium i forbindelse med udvælgelsen, skal det beskrives i udbudsbekendtgørelsen, hvordan det bedste konkurrencefelt identificeres.

Ovenstående, som også med fordel kan indtænkes i forbindelse med udbud efter afsnit III, vil ikke bevirke, at kommunen alene udbyder opgaverne blandt de små og mellemstore virksomheder, men det vil lette adgangen og dermed chancerne hos de små og mellemstore virksomheder i forbindelse med udbuddene.

Øvrige overvejelser

Endelig kan kommunen tænke i alternative veje, når det kommer til at styrke den socialøkonomiske indsats i forbindelse med løsning af kommunens opgaver.

Vores erfaring er, at nogen kommuner er begyndt at tage initiativer til andre metoder end kontrakttildeling for at støtte op om de socialøkonomiske virksomheder og det rummelige arbejdsmarked.

F.eks. er der set eksempler på, at kommuner udarbejder strategier for inddragelse af de nuværende erhvervsdrivende og øvrige initiativtagere i kommunen i kommunens mål omkring sociale tiltag og væksten af de socialøkonomiske virksomheder.

Denne inddragelse kan udmøntes på flere måder afhængig af de tidsmæssige og økonomiske investeringsmuligheder for kommunen. Vores erfaring er, at alt fra afholdelse af informationsmøder og kurser omkring mulighederne inden for socialøkonomisk virksomhed til direkte økonomisk støtte til initiativtagere i form af mikrolån og orlov til kommunalt ansatte, der tager initiativ til opstart af socialøkonomiske virksomheder, bliver både overvejet og ført ud i livet.

Kommunen kunne derfor – formentlig med succes – søge at indtænke alternative måder at engagere de lokale i den socialøkonomiske tankegang.

HORTEN

2.6 Udbud af EAT-ordningen

2.6.1 Baggrund

Kommunens skolemadsordning (EAT) omfatter på nuværende tidspunkt 43 skoler og ca. 20.000 kunder. Der forventes en stigning på ca. 5-6 skoler indenfor 3 år. Der produceres i alt ca. 5.000-6.000 frokostmåltider til københavnske folkeskoler via EAT-ordningen.

EAT-ordningen varetages for produktionsdelens vedkommende på nuværende tidspunkt internt kommunalt. De øvrige dele varetages af eksterne leverandører. Kommunen ønsker nu at udbyde EAT-ordningen på en måde, så rummelige virksomheder, herunder SØV'er og SMV'er, har reel mulighed for at byde ind på opgaverne.

Kommunen har i denne forbindelse anmodet Horten om at vurdere mulighederne for, at kommunen udbyder sin madproduktion som led i EAT-ordningen til SØV'er.

I forbindelse med denne vurdering har Horten modtaget en baselinebeskrivelse af de opgaver, der påtænkes udbudt. Inden for madproduktion er opgaverne henholdsvis menu-udvikling, indkøb, produktion, pakning og administration af køkken. Ud over opgaverne relateret til madproduktion indeholder EAT-ordningen opgaver vedrørende primært distribution, decentral produktion og administration og logistik. Notatet vil beskæftige sig med samtlige af de oplyste opgaver, men kommunen har oplyst, at dennes fokus er på selve madproduktionen, herunder menuplanlægning, hvilket derfor også i notatet vil have den primære fokus.

Kommunen har oplyst, at den anslåede værdi af de respektive arbejder, der udføres under EAT, er:

Opgavebeskrivelse	Beløb/år (kr. ex. moms)
Madproduktion	29.000.000
Udbringning af mad (distribution)	1.200.000
Emballage (adm. og logistik)	2.100.000

IT-system (adm. og logistik)	492.000
Lagerplads og udbringning af materiale (adm. og logistik)	205.000
Rådgivning og support (adm. og logistik)	850.000

2.6.1.1 *Udbud af madproduktionen til socialøkonomiske virksomheder*

Det er blevet oplyst, at opgaverne under madproduktionen påtænkes udbudt enten alle samlet eller alene en udvalgt del, hvorfor Horten ligeledes er blevet anmodet om at vurdere, om de enkelte ydelser vil kunne udbydes til SØV'er og under hvilke omstændigheder.

Som det fremgår gennemgående af notatet ovenfor, er det ikke efter udbudsloven muligt på lovlig vis at udbyde/reservere kontrakter til SØV'er, uanset hvilket af udbudslovens afsnit kontrakten skal udbydes efter.

Det kan derfor allerede som følge heraf konkluderes, at det ikke er muligt for kommunen at udbyde madproduktionen – hverken som helhed eller i dele – til udelukkende SØV'er.

Det må derfor undersøges, om madproduktionen kan udbydes til andre sociale virksomheder, samt om der er øvrige muligheder for at tilgodese SØV'er i forbindelse med udbud, eller der eventuelt kan ske direkte tildeling til SØV'er.

Der er som redegjort for i notatet ovenfor visse muligheder for at tildele kontrakter til socialøkonomiske virksomheder direkte, hvis kontraktværdien er under tærskelværdierne, ligesom der er muligheder for – under visse betingelser – at reservere kontrakter til andre typer af sociale virksomheder og organisationer, jf. udbudslovens §§ 54 og 190 om beskyttede værksteder og sociale organisationer.

Herudover kan der som beskrevet ovenfor være visse muligheder for at søge at målrette udbuddene til SØV'erne og øvrige virksomheder med socialt virke.

Nedenstående vil derfor søge at give en relativt kortfattet skitsering af de muligheder, kommunen har for at tilgodese et mål om at fremme et rummeligt arbejdsmarked på anden vis end ved at reservere udbud til SØV'er, når det kommer til udbud af madproduktionen og/eller øvrige dele af EAT-ordningen.

2.6.1.2 *Kommunens øvrige muligheder*

Når kommunen helt generelt ikke har mulighed for at reservere udbud af ydelser under EAT-ordningen til SØV'er, er det nærliggende at undersøge, om det er muligt at reservere eventuelle kontrakter til såkaldte sociale organisationer, jf. udbudslovens § 190.

Som beskrevet i pkt. 2.3.3.1 finder § 190 kun anvendelse på de særlige sociale tjenesteydelser, der fremgår af bilag 1 til dette notat. Vi har gennemgået de af kommunen beskrevne arbejder i baselinebeskrivelsen og sammenlig-

HORTEN

net disse med tjenesteydelserne oplistet i bilag 1 til notatet og må konkludere, at det ikke vil være muligt for kommunen at udbyde hele madproduktionen, dele heraf (eller øvrige ydelser under EAT-ordningen) til sociale organisationer efter udbudslovens § 190. Det skyldes, at der ikke er nogen af de beskrevne ydelser, der vurderes at kunne falde ind under de af § 190 omfattede ydelser.

De tjenesteydelser, der omfattes af EAT-ordningen, vurderes at være omfattet af følgende CPV-koder⁸:

CPV	Benævnelse
55524000-9	Catering til skoler
55352000-6	Forberedelse af måltider
55322000-3	Tilberedning af måltider
55523100-3	Tjenesteydelser i forbindelse med skolemåltider
55521100-9	Madudbringning

HORTEN

Denne vurdering gælder, uanset om ydelserne udbydes samlet, enkeltvis eller sammenlagt i større eller mindre omfang.

Der gøres for god ordens skyld opmærksom på, at såfremt kommunen måtte vælge at udbyde rene vareindkøb alene, vil disse naturligvis ikke skulle klassificeres som tjenesteydelseskontrakter, men skulle behandles efter udbudslovens afsnit II (De "klassiske EU-udbud"), såfremt kontraktværdien overstiger 1.558.409 kr. Det samme gælder, hvis indkøb af varer udbydes sammen med en tjenesteydelse, men vareindkøbsdelen af kontrakten værdimæssigt overstiger tjenesteydelsesdelen. I sådanne tilfælde vil kommunen have de ovenfor i pkt. 2.3.2 nævnte muligheder for at tilgodese SØV'er.

Tjenesteydelser omfattet af EAT-ordningen vil i henhold til ovennævnte CPV-koder være omfattet af light-regimet i udbudslovens afsnit III. Det afgørende for, hvilke muligheder kommunen har, vil derfor være, om de dele af opgaverne, der udbydes af EAT-ordningen/madproduktionen, overstiger tærskelværdien på 5.593.375 kr.

Såfremt hele madproduktionen udbydes, vil kontrakten uden tvivl være over tærskelværdien, og kommunen vil have de ovenfor under pkt. 2.3.3.2 (Udbud inden for afsnit III, men uden for § 190) beskrevne muligheder for at tilgodese sociale hensyn. Kommunen vil således have mulighed for i forbindelse med fastsættelse af betingelserne for udbuddet at søge at tilgodese SØV'er og andre virksomheder med socialøkonomisk virke, men det kan ikke lovligt sikres, at en sådan virksomhed får den udbudte kontrakt.

En af de mest anvendte og effektive måder at påse, at målsætningen om et rummeligt arbejdsmarked iagttages ved udbud, er at indarbejde kontraktvilkår, som pålægger leverandøren at anvende praktikanter, lærlinge, langtidsledige eller lignende i forbindelse med opfyldelse af kontrakten.

⁸ Denne vurdering baseres på det såkaldte CPV⁸-glossar, som er et fælles referencesystem for udbudte opgaver i EU.

Det vurderes ikke umiddelbart i kommunens interesse, at madproduktionen som helhed reserveres til et beskyttet værksted eller lignende økonomisk aktør, hvorfor mulighederne for at anvende udbudslovens afsnit II og dermed § 54 ikke vil blive gentaget i nærværende.

Vurderingen er primært baseret på, at der formodes at være relativt få beskyttede værksteder eller øvrige økonomiske aktører i henhold til § 54 på det relevante marked, som beskæftiger sig med denne type opgaver, og som vil kunne løfte den relativt store opgave, madproduktionen består af.

Hvis kommunen derfor udbyder madproduktionen til beskyttede værksteder og/eller andre økonomiske aktører efter § 54, er der efter vores vurdering en nærliggende risiko for, at dette begrænser markedet og dermed konkurrencen ganske væsentligt, og at dette i sidste ende vil kunne resultere i, at kommunen ikke får en tilfredsstillende kontrakt på området, hvis der overhovedet kan findes en attraktiv aftalepart. I denne forbindelse bør ligeledes holdes for øje, at de almindelige forvaltningsretlige principper om blandt andet saglighed og økonomisk forsvarlig forvaltning også skal påses i forbindelse med vurderingen af, om der skal udbydes efter § 54.

HORTEN

Hvis kommunen trods ovennævnte måtte vælge at udbyde madproduktionen (eller dele heraf) efter § 54, gøres opmærksom på, at kommunen naturligvis er forpligtet til at påse, at leverandøren opfylder kravene i § 54, inden der indgås kontrakt. Efter kontraktens indgåelse gælder der i henhold til bestemmelsens ordlyd og forarbejder ikke nogen forpligtelse til at føre tilsyn med, om leverandøren opfylder kravene i § 54.

Som også nævnt ovenfor under pkt. 2.3.3.2 vedrørende anvendelse af sociale hensyn ved tildelingen, vil det også ved udbud efter § 54 være vores anbefaling, at kommunen regulerer kontrol, varsling, afhjælpning og sanktioner i forbindelse med opfyldelse af kravene i § 54 i kontrakten. Dette for at sikre kommunen løbende kontrol og passende sanktionsmuligheder, hvis sammensætningen af medarbejdere måtte fravige det i § 54 angivne under kontraktens løbetid.

Kommunens muligheder vil naturligvis svare til de netop ovenfor beskrevne, hvis der udbydes en udvalgt del af madproduktionen, der overstiger tærskelværdien.

Henset til den store værdi, madproduktionen som samlet opgave har, er det efter det oplyste tvivlsomt, om der ville kunne udskilles delopgaver under madproduktionen, der selvstændigt ville have en kontraktværdi under tærskelværdien⁹.

Måtte det være muligt – og i kommunens interesse - alene at udbyde enkelte, mindre dele af EAT-ordningen (og/eller madproduktionen, såfremt dette er muligt), som ikke overstiger tærskelværdien, vil det være muligt at lave direkte tildeling.

⁹ Det udbudsretlige udgangspunkt i forbindelse med opgørelse af kontraktværdien er, at værdien af en offentlig kontrakt beregnes på grundlag det samlede beløb, ekskl. moms, som ordregiveren kan komme til at betale i aftalens løbetid, inkl. optioner.

Direkte tildeling kan ske til SØV'er, hvis tildelingen sker på markedsvilkår og under iagttagelse af de almindelige forvaltningsretlige principper, jf. pkt. 2.3.5.

I forbindelse med eventuelt udbud af enkelte, mindre dele af EAT-ordningen gøres dog særligt opmærksom på, at der ved beregning af kontraktværdien, ikke må ske opdeling af kontrakter med det resultat, at udbuddet udelukkes fra udbudslovens anvendelsesområde, medmindre det er objektivt begrundet, jf. udbudslovens § 30, stk. 2.

Kommunen skal derfor i forbindelse med eventuelt udbud af flere mindre dele af ordningen påse, om kontrakterne værdimæssigt skal opgøres samlet i henhold til udbudsreglerne.

Følgende momenter indgår i henhold til praksis sædvanligvis i vurderingen af, om kontrakter skal sammenlægges i forbindelse med opgørelse af kontraktværdien:

- Om der er funktionsmæssig og tidsmæssig sammenhæng mellem ydelserne (indgår de forskellige ydelser ved løsning af samme konkrete behov, opgave eller projekt, taler det for en sammenlægning), og
- Om den reelle beslutning om anskaffelse af ydelserne må antages at være sket ved en samlet beslutning.

Herudover kan det have relevans for en eventuel sammenlægning, om de udbudte opgaver har en budgetmæssig nærhed, der binder dem sammen, idet dette vil tale for sammenlægning af kontrakterne i forhold til kontraktværdiens opgørelse.

2.6.1.3 *Sammenfatning*

Sammenfattende er det på baggrund af de modtagne oplysninger vores vurdering, at der ikke vil være mulighed for at udbyde madproduktionen, dele heraf eller dele af de øvrige ydelser under EAT-ordningen til alene SØV'er eller til sociale organisationer efter udbudslovens § 190.

Kommunen kan derfor vælge at udbyde hele madproduktionen, eller de dele heraf, der måtte give mening at udbyde samlet, på kontrakter, der forventes at overstige tærskelværdien og derfor skal udbydes i medfør af udbudslovens afsnit III. Som beskrevet er der en række muligheder indenfor udbudslovens afsnit III for at anvende sociale hensyn i forbindelse med udbuddet, og der er også visse muligheder i denne forbindelse for at søge at tilpasse udbuddets krav til SØV'er og andre virksomheder med socialt virke. Hvilke krav, der kan stilles i denne forbindelse, vil afhænge af, hvilke ydelser der udbydes, og på hvilken måde de udbydes, da et af kravene i forbindelse med anvendelse af de sociale hensyn som beskrevet er, at de skal være tilknyttet kontraktens genstand.

Endelig vil der være mulighed for at tildele mindre kontrakter, der ikke funktionsmæssigt og tidsmæssigt er sammenhængende med øvrige udbudte kontrakter under EAT-ordningen, direkte. Eventuel direkte tildeling skal naturligvis ske under iagttagelse af de krav, der gælder for direkte tildeling, se hertil pkt. 2.3.5 vedrørende sikring af markedsvilkår og overholdelse af

HORTEN

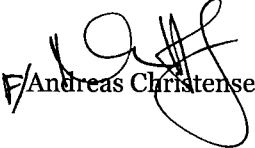
de almindelige forvaltningsretlige principper og naturligvis med særlig opmærksomhed på principperne for sammenlægning af kontrakter.

● Side 20

--- oOo ---

Måtte der være spørgsmål eller kommentarer til ovenstående, står jeg naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen
Horten

F/Andreas Christensen

HORTEN

**Notat om muligheder og begrænsninger for at
etablere en socialøkonomisk virksomhed under
Københavns Kommune**

Den 13. januar 2015

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	BAGGRUND	2
2.	KONKLUSION	3
3.	NÆRMERE OM SOCIALØKOMISK VIRKSOMHED	5
4.	KOMMUNALRET	8
5.	NÆRMERE OM ERHVERVSDRIVENDE FONDE	13
6.	NÆRMERE OM IKKE-ERHVERVSDRIVENDE FONDE	14
7.	NÆRMERE OM SELVEJENDE INSTITUTIONER	16
8.	FORENINGER	18
9.	IN-HOUSE-REGLERNE VED UDBUD	19
10.	STATSSTØTTE	22

1. BAGGRUND

Københavns Kommune ved juridisk konsulent Johannes Baad Michelsen har anmodet mig om at udarbejde et baggrundsnotat om muligheder og begrænsninger for at danne en socialøkonomisk virksomhed under Københavns Kommune.

Formålet er et undersøge, i hvilket omfang EAT køkkenets produktion af skolemad kan lægges ud i en selvejende institution samtidig med, at de udbudsretlige in-house regler overholdes. I EAT køkkenet er der pt. en leder og 18 medarbejdere. Der findes endvidere en medarbejder med administrative funktioner.

En socialøkonomisk virksomhed har ifølge Rådet for Socialøkonomisk virksomhed fem centrale karakteristika, nemlig:

- Socialt formål - hvor virksomhedens primære formål har samfundsgavnlig karakter med et socialt, beskæftigelses-, sundheds-, miljømæssigt eller kulturelt sigte, som desuden fremmer aktivt medborgerskab.
- Væsentlig erhvervsdrift - hvor virksomheden har et væsentligt element af erhvervsdrift ved salg af serviceydelser eller produkter, som udgør en betydelig del af dens omsætning.
- Uafhængighed af det offentlige – hvor virksomheden fungerer uden væsentlig offentlig indflydelse på ledelsen og driften af virksomheden.
- Inddragende og ansvarlig ledelse – hvor virksomheden involverer ansatte, kunder, samarbejdspartnere og interessenter og har en etisk forsvarlig ledelse.
- Social overskudshåndtering – hvor virksomheden primært bruger sit overskud til at fremme sociale formål, reinvestere i egen virksomhed eller i andre socialøkonomiske virksomheder. En begrænset andel af overskuddet kan udbetales som udbytte til investorer.

EAT-køkkenet (EAT) - som en socialøkonomisk virksomhed i Københavns Kommune - vil skulle kunne udvise flexibilitet i forhold til de målgrupper, den social økonomiske virksomhed skal kunne rumme. Det vil betyde, at samtlige forvaltninger bør kunne visitere borgere til beskæftigelse til den socialøkonomiske virksomhed. Det gælder navnlig for Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF), Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF), Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF) og Socialforvaltningen (SOF).

Det stiller nogle krav til organisering af den socialøkonomiske virksomhed. Der skal være tre hovedkompetencer:

- Kernekompetence til produktion af mad.
- Administrativ funktion til at understøtte produktionen.
- Udvidet socialfunktion, der skal understøtte de visiterede borgere ved at skabe de nødvendige rammer og vilkår. Denne funktion skal navnlig understøtte helhedstænkning i den kommunale visitation på tværs af de kommunale forvaltninger.

Formålet med denne tredeling er at sikre, at der kan beskæftiges borgere med den kernefunktion at producere mad og i et vist omfang i støttefunktionen i form af administrative

opgaver, samt at den udvidede sociale støttefunktion kan skabe de fysiske og sociale forudsætninger for, at bestemte grupper kan trives, fx handicappede eller unge kriminelle.

Til at understøtte disse funktioner vil det være naturligt at inddrage andre aktører, herunder Københavns Madhus til konsulentvirksomhed på kernefunktionen og evt. bestyrelsesarbejdet og en virksomhed som fx "Come- Back" til den udvidede sociale støttefunktion.

I BUF vil der skulle være en "bestiller-funktion", der skal kunne bistå med at sikre udarbejdelse af driftsoverenskomst, vedtægter, forretningsorden, bevillinger, personaleforhold mv.

Det offentlige kan på flere måde fungere som fødested for socialøkonomiske virksomheder.

Betegnelsen "afknopning" kan referere til den situation, hvor et offentligt projekt bliver udskilt i en selvstændig juridisk enhed – eksempelvis som en socialøkonomisk virksomhed. Rammerne herfor vil gennemgås i det følgende.

For andre vil "afknopning" alene omfatte den situation, hvor medarbejdere overtager en selvstændig udskilt virksomhed.

Det er den umiddelbare vurdering at udskillelse i form af en medarbejderejet virksomhed, der skal løfte tunge socialøkonomiske opgaver, vil være for stor en opgave for nuværende medarbejdere. Derfor er modellen med en afknopning i form af en medarbejderejet virksomhed ikke undersøgt nærmere. Dette ændrer ikke ved, at der stilles krav om en inddragende og ansvarlig ledelse for en socialøkonomisk virksomhed.

Lov om virksomhedsoverdragelse må antages at gælde i forbindelse med dannelsen af den selvejende institution, idet der vil ske et arbejdsgiverskifte. Det har den fordel, at der er en god ramme for processen i forhold til medarbejderne, idet medarbejderne bevarer deres nuværende rettigheder og pligter.

2. KONKLUSION

Ved dannelsen af en socialøkonomisk virksomhed må målet være, at denne også formelt kan registreres som en socialøkonomisk virksomhed og derfor lever op til de fem kriterier, der som nævnt ovenfor stilles til registrering af en sådan.

Dertil kommer, at virksomheden skal overholde § 2 i kommunal styrelseslov, hvorefter det ikke er lovligt for en kommune at overlade en opgave til en anden aktør og bevare rådheden over opgaven, samtidigt med at en kommune efter in-house reglerne skal udøve en kontrol med en selvejende institution, der svarer til den kontrol en myndighed fører med sine egne organisatoriske enheder. Der skal derfor findes en balance for kommunens ind-

flydelse på den socialøkonomiske virksomhed efter in-house reglerne (kontrolkriteriet) og virksomhedens uafhængighed efter § 2 i den kommunale styrelseslov, jf. Konkurrencestyrelsens notat af 2. februar 2010 om in-house begrebets betydning for kommunal aftaleindgåelse med selvejende institutioner.

Der findes flere måder at organisere en socialøkonomisk virksomhed på. Både foreninger, fonde og selvejende institutioner vil kunne have formål, der vil kunne omfatte socialøkonomiske virksomheder.

Foreninger, fonde og selvejende institutioner vil som udgangspunkt være selvstændige økonomiske og juridiske enheder. Det betyder, at de har fuld råderet over deres egen formue, og at de kun hæfter for gæld mv. med deres egen formue.

En forening er derfor en god idé, hvis man gerne vil skabe en demokratisk organisation, hvor alle beslutninger træffes af medlemmerne i sidste ende på en generalforsamling.

Ved organisering af EAT i Københavns Kommune er der behov for en selvejende institution med en ansvarlig ledelse som en ramme for en socialøkonomisk virksomhed og entydig juridisk person og ikke medlemstyret forening, hvor foreningen vil kunne ændre karakter – alt efter medlemsskaren. En forening vil kunne være et supplement til den socialøkonomiske virksomhed for at skabe rammen for frivillige, der er engageret i det socialøkonomiske selskab. Men en forening er ikke egnet til at skabe rammen om selve den socialøkonomiske virksomhed.

Det kunne i stedet overvejes at danne en selvejende institution med den konkrete driftsopgave at drive den socialøkonomiske virksomhed ved en driftsoverenskomst. En selvejende institution vil leve op til kriteriet om det sociale formål og uafhængighed.

Kravet om, at der skal en væsentlig erhvervsdrift, synes dog at pege på en erhvervsdrivende fond frem for en selvejende institution. Det vil endvidere give en veldefineret ramme for virksomheden.

Fonde og selvejende institutioner er overlappende begreber forstået sådan, at en fond altid vil være en selvejende institution, men at en selvejende institution ikke nødvendigvis er en fond. Begrebet "selvejende institution" er altså bredere end begrebet "fond".

En fond er en god idé, hvis man ønsker at formalisere en selvejende institution ved at få den registreret og anerkendt som en fond, herunder ønsker at reservere en del af en formue til særlige formål og ønsker at sikre sig, at denne beslutning ikke kan omgøres i fremtiden. Med lov om erhvervsdrivende fonde er der skabt de juridiske rammer for en fond med et erhvervsdrivende formål.

Spørgsmålet er, om det skal være en erhvervsdrivende fond eller en almindelig fond. Det afgørende her må være, at en forudsætning for registrering som erhvervsdrivende fond kræver, at der er en væsentlig erhvervsdrift i en socialøkonomisk virksomhed. Det taler for, at der peges på en virksomhed, der registreres som en socialøkonomisk virksomhed, og som organiseres som en erhvervsdrivende fond. Det betyder, at Københavns Kommune ikke må have bestemmende indflydelse via ejerskab eller via bestyrelsesflertal, men at kommunen alligevel har pligt til at sikre kontrol over formål, budget mv. i driftsoverenskomsten.

Der er efter EU-gruppefritagelsesforordning om statsstøtte nr. 651/2014 og kommunalfuldmagtsreglerne hjemmel til, at kommunen kan yde anlægs- og driftsstøtte til den socialøkonomiske virksomhed – alt efter hvilke gruppe af borgere, der ansættes i den socialøkonomiske virksomhed.

Endelig kan det diskuteres om, der i stedet for en erhvervsdrivende fond skal oprettes et selskab efter kommunalfuldmagtsreglerne, som afhænder skolemaden som et biprodukt fra den socialøkonomiske virksomhed. Det forudsætter, at de sociale hensyn er hovedformålet, og at madproduktion er et uundgåelig biprodukt af den øvrige virksomhed. Det vil for EAT's vedkommende være vanskeligt at argumentere for, at produktionen af skolemaden er et biprodukt.

Derfor må anbefalingen være, at EAT organiseres som en erhvervsdrivende fond, der registreres som en socialøkonomisk virksomhed. Københavns Kommune kan ikke have bestemmende indflydelse over fonden via et bestyrelsesflertal, men Københavns Kommune har pligt til at sikre en reel indflydelse over fondens dispositioner i driftsoverenskomsten over vedtægtsændringer, ændring af rammer, retningslinjer for budgetter, løn- og ansættelsesvilkår, ophør mv.

3. NÆRMERE OM SOCIALØKONOMISK VIRKSOMHED

3.1 Lov om registrering af socialøkonomisk virksomhed

Der er indført en registreringsordning for socialøkonomiske virksomheder, der kan danne grundlag for en fælles identitet. Formålet er, at virksomheder, som lever op til visse standarder for deres virksomhedsdrift og transparens, kan dokumentere dette over for myndigheder, samarbejdspartner og kunder via en eneret til betegnelsen registreret socialøkonomisk virksomhed.

Virksomheder registreret i henhold til denne lov har eneret til at anvende betegnelsen registreret socialøkonomisk virksomhed i deres navn og markedsføring, jf. § 3.

Juridiske personer, der har eget cvr-nummer og er hjemmehørende her i landet eller i et andet EU-/ EØS-land, kan registreres som socialøkonomisk virksomhed efter denne lov.

For at en virksomhed kan være registreret, skal den

- 1) have et socialt formål,
- 2) være erhvervsdrivende,
- 3) være uafhængig af det offentlige,
- 4) være inddragende og ansvarlig i sit virke og
- 5) have en social håndtering af sit overskud ved at anvende sit resultat efter skat til
 - a) reinvestering i egen virksomhed,
 - b) investering i eller donationer til andre registrerede socialøkonomiske virksomheder,
 - c) donationer til organisationer med et almennyttigt eller almenvelgørende formål, eller
 - d) en begrænset udbetaling af udbytte eller anden form for overskudsdeling mellem ejerne af virksomheden, jf. stk. 2.

Kapitalejere eller en ejerkreds i virksomheder registreret i henhold til denne lov er alene berettigede til at modtage en samlet udlodning i den tid, de har ejet virksomheden, svarende til den oprindeligt indskudte kapital plus en rimelig årlig forrentning af den oprindeligt indskudte kapital. Hvad, der kan regnes for en rimelig forrentning, bygger på en konkret vurdering. En forrentning er under alle omstændigheder ikke rimelig, hvis den årlige forrentning overstiger den til enhver tid fastsatte officielle diskonto plus 15 pct., eller der udbetales mere end 35 pct. af virksomhedens resultat efter skat i udbytte. Eventuelle udbyttebetalinger skal ske inden for rammerne af de udbytteregler, som virksomheden er underlagt via anden lov eller aftale.

En registreret socialøkonomisk virksomhed skal aflægge årsrapport i overensstemmelse med årsregnskabsloven og skal mindst følge reglerne for regnskabsklasse B. En registreret socialøkonomisk virksomhed skal indsende årsrapport efter reglerne i årsregnskabsloven.

Ud over de krav til årsrapporten, der følger af årsregnskabsloven, skal en registreret socialøkonomisk virksomhed årligt i forbindelse med indsendelse af årsrapporten rapportere specifikationer af følgende:

- 1) Det samlede vederlag m.v. til nuværende og forhenværende medlemmer af ledelsen for deres funktion fordelt på hvert ledelsesorgan samt eventuelle vederlag til virksomhedens stiftere og ejere.
- 2) Aftaler indgået med nærtstående parter.
- 3) Likvide midler og andre aktiver, der udloddes eller uddeles af virksomhedens formue.
- 4) Hvordan virksomheden opfylder sit sociale formål, hvordan den er uafhængig af det offentlige, og hvordan virksomheden er inddragende og ansvarlig i sit virke.

Udbetales der et udbytte, skal en registreret socialøkonomisk virksomhed i forbindelse med udbetalingen indsende en beregning, der viser forrentningen af den investerede kapital.

Såfremt oplysningerne nævnt i stk. 3, nr. 1-4, fremgår af virksomhedens årsrapport, anses det for opfyldelse af rapporteringskravet i stk. 3.

Ved opløsning af en registreret socialøkonomisk virksomhed skal et eventuelt overskud anvendes i overensstemmelse med sit sociale formål.

Erhvervsstyrelsen fører tilsyn med fonde og andre selvejende institutioner, der er registreret som socialøkonomiske virksomheder efter denne lov, i det omfang de ikke er undergivet andet tilsyn.

3.2 Nærmere om beskæftigelsesreglerne (uddrag)

Beskæftigelsesindsatsen indeholder forskellige redskaber, som kan bruges i forhold til at forbedre den lediges muligheder for at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Der kan gives tilbud om fx vejledning og opkvalificering i særligt tilrettelagte projekter og uddannelsesforløb, det kan fx være et projekt etableret i en socialøkonomisk virksomhed. Tilbuddet skal være med til at udvikle eller afdække den lediges faglige, sociale eller sproglige kompetencer med henblik på opkvalificering til arbejdsmarkedet.

Der kan gives tilbud om virksomhedspraktik på en offentlig eller privat virksomhed til personer, som har behov for en afklaring af beskæftigelsesmål, eller som på grund af mangelfulde faglige, sproglige eller sociale kompetencer kun vanskeligt kan opnå beskæftigelse på normale løn- eller arbejdsvilkår eller med løntilskud

Der kan gives tilbud om ansættelse med løntilskud hos offentlige og private arbejdsgivere med henblik på fx indslusning på arbejdsmarkedet.

I forhold til aktivering i de virksomhedsrettede tilbud som virksomhedspraktik og løntilskud gælder der særlige rammer i form af "rimelighedskrav" og krav om "merbeskæftigelse".

Rimelighedskravet er et generelt krav, der gælder for alle virksomhedsrettede tilbud, det vil sige virksomhedspraktik og løntilskud. Kravet skal sikre imod misbrug af ordningerne, herunder sikre imod fortrængning af ordinært ansatte. Det indebærer, at der i en virksomhed maksimalt må være én ansat med løntilskud eller i virksomhedspraktik for hver fem ansatte på ordinære vilkår. Har en virksomhed 50 ansatte eller flere, er der tale om maksimalt én ansat med løntilskud eller i virksomhedspraktik for hver ti ordinært ansatte.

Ansættelse af personer med løntilskud skal som hovedregel medføre en nettoudvidelse af antallet af ordinært ansatte hos arbejdsgiveren. Der ses i denne forbindelse på det gennemsnitlige antal af ansatte hos arbejdsgiveren i de forudgående 12 måneder, således at ansættelsen ikke sker i en stilling, der er blevet ledig som følge af afskedigelse eller fratrædelse af en ansat uden støtte.

3.3 Nærmere om beskyttet beskæftigelse

Efter servicelovens § 103 skal kommunalbestyrelsen tilbyde beskyttet beskæftigelse til personer, som på grund af betydelig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår, og som ikke kan benytte tilbud efter anden lovgivning som fx løntilskuds- eller fleksjob. Kommunen beslutter, beroende på en individuel visitation, om der tilbydes beskyttet beskæftigelse.

Beskyttet beskæftigelse kan både organiseres i kommunalt, regionalt og privat regi. Dog skal kommunen indberette tilbuddet på tilbudsportalen, for at det kan indgå i kommunens forsyning. Det kan som sagt også være kommunens egne tilbud, der visiteres til, jf. § 4 stk. 2 i serviceloven, hvoraf det fremgår, at kommunalbestyrelsen opfylder sit forsyningsansvar efter stk. 1 ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud.

3.4 Konkret i forhold til EAT

Konkret i forhold til EAT er det vurderingen, at der er hjemmel til og bør anbefales, at EAT bliver registret som socialøkonomisk virksomhed. Dertil kommer, at det i Københavns Kommune på tværs af Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF), Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF), Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF) og Socialforvaltningen (SOF) og Økonomiforvaltningen (ØKF) vil være relevant at kunne visitere til en virksomhed, hvor virksomhedens primære formål har samfundsgavnlig karakter med et socialt, beskæftigelses-, sundheds-, miljømæssigt eller kulturelt sigte, som desuden fremmer aktivt medborgerskab, jf. den til enhver tid gældende lovgivning.

4. KOMMUNALRET

4.1 Den kommunale styrelseslov § 2

En kommunalbestyrelse kan normalt ikke uden lovhjemmel udskille en opgave og dertil knyttede midler i et selvstændigt selskab, f.eks. et aktieselskab, og samtidigt bevare rådigheden over opgavevaretagelsen. Bestemmende indflydelse vil sige, at kommunen ejer mere end 50 % af aktierne, eller hvis kommunen på anden måde har bestemmende indflydelse på selskabet; jf. ØL dom af 17. april 2009 om Vedbæk Havn.

Det antages, at der for visse opgavetyper foreligger særlige hensyn, der kan begrunde en opgavevaretagelse i privatretlige organisationsformer, uanset at kommunen bevarer rådigheden over opgavevaretagelsen. Dette gælder navnlig i tilfælde, hvor den pågældende opgave har mindre sammenhæng med den øvrige kommunale virksomhed, eller hvor hensynet til en forretningsmæssig ledelse af opgavevaretagelsen er fremtrædende. Se Den Kommunale Styrelseslov med kom. side 51 f. Som eksempel på særlige hensyn, der kan begrunde en kommunal virksomhed i selskabsform, kan nævnes forarbejdning og afsætning af biprodukter fra kommunal virksomhed.

4.2 Uskrevne regler

Forudsætningen for, at en kommune kan påtage sig en opgave efter kommunalfuldmagtsreglerne, er, at der er en kommunal interesse, samt at dette ikke indebærer begunstiggelse af enkeltpersoner. De opgaver, som kommunen lovligt kan påtage sig – både efter kommunalfuldmagtsreglerne og som følge af lovgivning – kan kommunen også lovligt støtte andre i at varetage. Myndighedsopgaver ikke kan overlades til private virksomheder uden særskilt lovhjemmel.

Det vil sige, at en kommune kan tildele en socialøkonomisk virksomhed opgaver, og at kommunen ligeledes kan støtte en socialøkonomisk virksomhed, eksempelvis ved at donere startkapital, når denne varetager opgaver, som kommunen ellers ville kunne påtage sig at udføre selv.

En kommune kan derimod ikke overlade det til andre, herunder socialøkonomiske virksomheder, at træffe afgørelser i forhold til borgere (myndighedsudøvelse). Som eksempel må en socialøkonomisk virksomhed godt foretage afklaring af borgere i aktivering, men ikke træffe afgørelse om, hvad der så skal ske, efter aktiveringsindsatsen er slut.

Det følger af praksis om kommunalfuldmagtsreglerne, at kommuner uden særskilt lovhjemmel har en vis adgang til at deltage i selskaber. Det er dog igennem de kommunale tilsynsmyndigheders praksis fastslået, at kommuner kun kan deltage i private selskaber, såfremt flere betingelser er opfyldt.

Den første betingelse er, at det ikke må være bestemt eller forudsat i lovgivningen, at kommunen er forpligtet til at udføre den konkrete opgave selv.

Den anden betingelse er, at der skal være tale om en opgave, som den pågældende kommune selv lovligt vil være i stand til at varetage, idet en kommune ikke kan udvide deres lovlige opgaveområde ved at skyde et ekstra led ind mellem kommunalbestyrelsen og den konkrete opgave.

Den tredje betingelse er, at det selskab, der deltages i, ikke må have et erhvervsøkonomisk formål. Udstrækningen af denne betingelse er, at selskabet ikke må have som formål at skabe størst muligt afkast til selskabsdeltagerne. Det er dog i praksis fastslået, at selskabsdeltagerne godt må modtage et udbytte. Blot må kommunen ikke modtage et udbytte, der overstiger en normal forrentning af den investerede kapital. Denne betingelse kan opfyldes ved fx at indføre en bestemmelse i vedtægterne om, at der maksimalt må udbetales et udbytte svarende til en vis forrentning af den investerede kapital i forhold til den kommunale ejerandel.

Den fjerde betingelse er, at kommunen ikke må have bestemmende indflydelse i selskabet. Med bestemmende indflydelse menes, at kommunen ikke må besidde en ejerandel på over 50 pct., eller igennem aftale med de øvrige selskabsdeltagere være berettiget til at udpege over halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne, fx via en ejerftale. Se dog ovenfor om biproduktion.

4.3 Lov nr. 548 om kommuner og regioners deltagelse i selskaber

Kommuner og regioners deltagelse i selskaber er reguleret i lov nr. 548 af 8. juni 2006 "Lov om kommuners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder og kommuners og regioners deltagelse i selskaber" (L548). Kommuner kan også deltage i selskaber efter kommunalfuldmagtsreglerne, som nævnt ovenfor. Loven samler reglerne om kommuner og regioners erhvervsaktivitet i én lov.

Med L548 blev der blandt andet indført en række stramninger i forhold til de tidligere regler. Der stilles således nu krav om privat deltagelse på minimum 25 pct. af såvel selskabskapital som stemmerettigheder.

Kommuner og regioner kan efter loven deltage finansielt og ledelsesmæssigt i selskaber, der driver virksomhed med henblik på salg af produkter og tjenesteydelser, som bygger på kommunal eller regional viden, der er oparbejdet i forbindelse med løsning af kommunale eller regionale opgaver. Det er en forudsætning, at denne viden er opbygget ved aktiviteter, som kommunen eller regionen lovligt kunne påtage sig.

Derudover er det et krav, at den opgave, som selskabet skal varetage, ikke tidligere har været udliciteret af kommunen eller regionen.

Det er et krav, at kommunen/regionen ikke må have bestemmende indflydelse i selskabet.

For at begrænse risikoen kan kommuner og regioner i henhold til L548 kun deltage finansielt i aktieselskaber, anpartsselskaber og andre virksomheder med begrænset ansvar. På den måde sikres det, at den kommunale/regionale hæftelse herved er begrænset til kapitalindskuddet.

Den kommunale/regionale ejerandel kan i et selskab omfattet af loven ikke på et senere tidspunkt forøges. Baggrunden herfor er, at formålet med selskaberne oprettet i henhold til loven er en markedsforberedelse, og at der derfor ikke er begrundelser for, at det skal være muligt at forøge det kommunale eller regionale engagement i selskabet efterfølgende. Dette gælder, uanset om den kommunale eller regionale deltagelse er på maksimumsgrænsen på 75 pct., eller om deltagelsen er mindre. Et yderligere kommunalt eller regionalt indskud i et selskab forudsætter som følge heraf som udgangspunkt, at der sker en tilsvarende forøgelse af det private engagement.

I selskaber omfattet af loven, hvor der deltager kommuner eller regioner, må højst 50 pct. af selskabets omsætning stamme fra salg til andre end henholdsvis kommuner og regioner.

4.4 Nærmere om stiftelse af fond

Efter de uskrevne kommunalfuldmagtsregler er det en betingelse for kommunal deltagelse i en privatretlig organisationsform, fx en fond, at fonden varetager opgaver, som de deltagende kommuner selv kan varetage. Kommunen kan således ikke udvide sit lovlige opgaveområde ved at deltage i en fond.

Betingelsen indebærer, at en kommune er afskåret fra at deltage i fonde, der alene har et erhvervsøkonomisk formål, idet kommuner ikke må drive virksomhed med henblik på at opnå en fortjeneste. Det er endvidere en betingelse, at én kommune ikke har bestemte indflydelse i en fond.

En kommune kan uden lovhjemmel yde støtte til en fonds varetagelse af opgaver, som kommunen selv lovligt kunne varetage. Hvis fonden imidlertid også varetager ikke-kommunale opgaver, skal kommunen sikre sig, at den kommunale støtte kun anvendes til varetagelsen af kommunale opgaver.

I det omfang, der løses ikke-kommunale opgaver i fonden, skal kommunen i sidstnævnte tilfælde sikre, at støtten ved fx ved øremærkning, alene anvendes til formål, som kommunen selv lovligt ville kunne varetage. Kommune skal endvidere føre et vist tilsyn med fondens anvendelse af den kommunale støtte. Tilsagn om støtte må derfor være ledsaget af betingelser, der sikrer kommunalbestyrelsen indsigt i foreningens virksomhed og dens økonomi.

En kommune kan endvidere yde støtte til dannelsen af en fond ved at yde tilskud til fondens grundkapital eller til andre etableringsudgifter. Det er dog en betingelse, at fonden udelukkende kan varetage opgaver, som kommunen selv kunne varetage. Dette skyldes, at tilskud til en fonds grundkapital eller andre etableringsudgifter ikke som driftsstøtte kan forbeholdes udførelsen af en bestemt del af fondens virksomhed.

Der er parallelitet mellem en kommunes mulighed for at stifte og støtte en fond efter kommunalfuldmagtsreglerne og en kommunes mulighed for at stille garanti. I det omfang en kommune kan stille en garanti, kan der foretages belåning i KommuneKredit, hvilket giver mulighed for lån og leasing.

Lov om kommuners styrelse § 68 a giver kommunalbestyrelsen hjemmel til at udpege medlemmer af bestyrelsen for en fond, der varetager opgaver, som kommunen selv kan løse, uanset at fonden også varetager opgaver, som kommunen ikke selv kan løse, såfremt kommunen har en interesse i den virksomhed, der udøves af fonden.

4.5 Nærmere om kommunale selskaber og biproduktion

Et biprodukt er et produkt, der er en uundgåelig følge af en lovlig kommunal virksomhed. Et biprodukt er altså et resultat af den lovlige hovedproduktion. Det kan være træ fra kommunale skove, varer der fremstilles ved revalideringsvirksomhed, kommunal know how, der er opsamlet i det kommunale system som led i varetagelse af lovlige kommunale opgaver. Det antages efter kommunalfuldmagtsreglerne, at adgangen til at afhænde biprodukter suppleres af en ret for kommunerne til at forarbejder biprodukterne med henblik på at gøre disse salgbare. Hvis der ikke er umiddelbare aftagere til biprodukterne, kan forarbejdning ske, indtil en økonomisk forsvarlig afsætning kan finde sted. Salget skal ske til markedspris.

I forhold til organisering kan kommunalbestyrelsen normalt ikke udskille en opgave og dertil knyttede kommunale midler i et selvstændigt aktieselskab og samtidigt bevare rådigheden over opgavevaretagelsen.

Efter den kommunale styrelseslov § 2, stk. 1 skal en kommunes anliggender styres af kommunalbestyrelsen. Dette indebærer, at opgaver, som efter lovgivningen skal varetages i kommunalt regi, samt opgaver som en kommune har valgt selv at varetage, skal varetages under kommunalbestyrelsens ansvar efter reglerne i den kommunale styrelseslov og de regler, der gælder, for den kommunale forvaltning.

Der gælder en undtagelse fra hovedreglen, der kan begrunde, at en kommunalbestyrelse bevarer rådigheden over opgavevaretagelsen, uanset at den foregår i en privatretlig organisationsform, nemlig ved afsætning af biprodukter fra kommunale virksomheder.

Det følger af Indenrigsministeriets udtalelse af 17. maj 1995 om oprettelse af et madproduktionselskab, at kommuner på ulovbestemt grundlag har en vis adgang til at deltage i aktieselskaber.

4.6 Konkret i forhold til EAT

Det vurderes, det der er hjemmel til at udskille EAT som socialøkonomisk virksomhed og stifte en fond efter kommunalfuldmagtsreglerne og i overensstemmelse med § 2 i den kommunale styrelseslov. Københavns Kommune kan tildele EAT opgaver og kan støtte denne som socialøkonomisk virksomhed, eksempelvis ved at donere startkapital, når den varetager opgaver, som kommunen ellers ville kunne påtage sig at udføre selv. Det betyder dog, at Københavns Kommune ikke må have bestemmende indflydelse via ejerskab eller via bestyrelsesflertal, men alligevel har pligt til at sikre kontrol over formål, budget mv. i driftsoverenskomsten. Det skønnes ikke hensigtsmæssigt at skifte EAT som et aktieselskab efter L548, idet formålet med en sådan virksomhed ikke umiddelbart svarer til formålet for en socialøkonomisk virksomhed.

5. NÆRMERE OM ERHVERVSDRIVENDE FONDE

En fond anses som erhvervsdrivende efter § 2, stk. 1 i lov om erhvervsdrivende fonde (lov nr. 712 af 25. juni 2014- EFL), hvis den

- a. overdrager varer eller immaterielle rettigheder, erlægger tjenesteydelser eller lignende, for hvilke den normalt modtager vederlag, eller
- b. udøver virksomhed med salg eller udlejning af fast ejendom, eller
- c. har forbindelse med et aktie- eller anpartsselskab eller med en anden virksomhed, jf. selskabslovens § 7.

En fond anses dog ikke for erhvervsdrivende, hvis den virksomhed, fonden udøver, eller den virksomhed, som fonden har en forbindelse med, er af begrænset omfang eller kun omfatter en uvæsentlig del af fondens samlede formue, jf. § 2, stk. 2. Dette betyder, at den pågældende fond bliver omfattet af fondsloven.

Erhvervs- og vækstministeren er som udgangspunkt fondsmyndighed for de erhvervsdrivende fonde. Erhvervsstyrelsen tager sig af erhvervs- og vækstministerens opgaver. I de tilfælde, hvor fondens hovedformål hører under justitsministeren, er fondsmyndigheden dog justitsministeren ved Civilstyrelsen, jf. Se EFL § 24.

Erhvervsdrivende fonde skal have en grundkapital på mindst 300.000 kr., og nye fonde kan ikke registreres i Erhvervsstyrelsen, før grundkapitalen er fuldt indbetalt.

Fondsmyndigheden (Erhvervs- og vækstministeren/Erhvervsstyrelsen) skal med Civilstyrelsens samtykke godkende vedtægtsændringer.

Erhvervsdrivende fonde skal registreres i Erhvervsstyrelsen for at have retsevne, jf. EFL § 11, stk. 2. Erhvervsstyrelsen tager her stilling til, om der fondsretligt er tale om en fond, og om den er erhvervsdrivende og i øvrigt omfattet af loven.

Fondsmyndigheden kan med Erhvervsstyrelsens samtykke bestemme, at en fond, som er undergivet offentligt tilsyn og økonomisk kontrol, helt eller delvist skal være undtaget fra loven, se EFL § 3, stk. 1 og 2.

Erhvervsfondsloven omfatter eksempelvis således ikke:

- Fonde, med hvilke en kommune eller region har indgået en aftale for at opfylde kommunens eller regionens forpligtelser i henhold til sociallovgivningen eller anden lovgivning, hvis fonden ikke varetager andre opgaver af væsentligt omfang.
- Fonde, der som vilkår for godkendelse eller tilskud fra det offentlige er undergivet tilsyn og økonomisk kontrol af en offentlig myndighed efter anden lovgivning eller bestemmelser udstedt i henhold til anden lovgivning.

En fond kan dog ikke undtages fra denne lov, hvis stifter af fonden er tilsynsmyndighed.

Erhvervsdrivende fonde, der ikke er omfattet af erhvervsfondsloven, jf. EFL § 3, stk. 1 eller 2, er heller ikke omfattet af skattepligten efter fondsbeskatningsloven.

Konkret i forhold til EAT

Der er hjemmel til, at Københavns Kommune registrerer EAT som en erhvervsdrivende fond. En forudsætning for registrering som erhvervsdrivende fond er, at der er en væsentlig erhvervsdrift i en socialøkonomisk virksomhed, hvilket er formålet med EAT.

6. NÆRMERE OM IKKE-ERHVERVSDRIVENDE FONDE

Med vedtagelsen af lov om fonde og visse foreninger (lov nr. 734 af 25. juni 2014) indeholder fondslovens § 1, stk. 2 en definition af begrebet "fond", hvormed forstås en juridisk person, som besidder en formue, der er uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue, til varetagelse af et eller flere i vedtægten bestemte formål, som skal kunne efterleves i en længere årrække, og hvor rådighedsbeføjelserne over fonden tilkommer en i forhold til stifter selvstændig ledelse, og hvor ingen fysisk eller juridisk person uden for fonden har ejendomsretten til fondens formue.

Definitionen indeholder en række retlige karakteristika, der er opstillet i fondsudvalgets betænkning nr. 970 fra 1982 om fonde, og som har baggrund i almindelige fondsretlige grundsætninger.

Justitsministeriet er fondsmyndighed for alle ikke-erhvervsdrivende fonde samt for visse erhvervsdrivende fonde. Se FL § 36 og EFL § 24, se også § 133, stk. 5. Justitsministeriets opgaver ligger i Civilstyrelsen.

En fond skal have aktiver på mindst 1 mio. kr., når den oprettes. Aktiverne og egenkapitalen skal desuden stå i rimeligt forhold til formålet. Se FL § 8, stk. 1.

Civilstyrelsen kan i særlige tilfælde tillade, at der oprettes en fond med aktiver på under 1 mio. kr. Se FL § 8, stk. 2.

Fonde med samlede aktiver, der ikke udgør 1 mio. kr. eller derover, er ikke omfattet af fondsloven.

Dispensationsadgangen efter FL § 8, stk. 2 er kun en dispensation til, at fonden kan oprettes, selvom kapitalkravet i FL § 8, stk. 1 ikke er opfyldt.

Selv om en fond ikke opfylder kapitalkravet, er der visse af fondslovens regler, der skal overholdes. Det gælder især regler om vedtægtsændringer og sammenlægning med andre fonde.

Generelt undtaget fra fondsloven

En række fonde mv. er generelt undtaget fra fondsloven. Se FL § 1, stk. 4, nr. 1-7. Det drejer sig om:

- Fonde, med hvilke en kommune eller region har indgået aftale om at opfylde kommunens eller regionens forpligtelser i henhold til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, hvis fonden ikke varetager andre opgaver.
- Fonde, der er omfattet af erhvervsfondsloven.
- Fonde, der ifølge EFL § 1, stk. 4 og 5, ikke er omfattet af erhvervsfondsloven. Selvejende institutioner, der som vilkår for godkendelse eller tilskud fra det offentlige er undergivet tilsyn og økonomisk kontrol af en offentlig myndighed efter anden lovgivning eller bestemmelser udstedt i henhold til anden lovgivning.
- Selvejende institutioner, hvis drift overvejende dækkes af statslige eller kommunale midler, og som er undergivet tilsyn af det offentlige, hvis det i institutionens vedtægt er fastsat, at det offentlige træffer bestemmelse om at anvende institutionens midler, hvis den opløses.

Civilstyrelsen kan også bestemme, at en fond, som på anden måde end efter fondsloven er undergivet et vist statsligt, regionalt eller kommunalt tilsyn, helt eller delvis skal være undtaget fra loven. Se FL § 1, stk. 4.

Civilstyrelsen lægger vægt på, om tilsynet er betryggende ud fra et fondsretligt synspunkt, herunder især om:

- tilsynsmyndigheden gennemgår fondens regnskaber, og
- der er fastsat regler for tilsynsmyndighedens godkendelse af ekstraordinære dispositioner.

Gives der dispensation på mindre grundlæggende områder, vil fonden typisk fortsat være omfattet af fondsloven og dermed også af fondsbeskatningsloven. Der kan fx være:

- bestemmelser om en fonds navn, jf. FL § 3, eller
- regler om suppleanter for bestyrelsesmedlemmer, jf. FL § 17.

Kommer de samlede aktiver for en fond på mellem 250.000 kr. og 1 mio. kr., er fonden ikke længere omfattet af fondsloven og dermed heller ikke af fondsbeskatningsloven. Hvis fonden har erhvervmæssige indtægter, vil fonden være skattepligtig efter SEL § 1, stk. 1, nr. 6. Kommer de samlede aktiver senere over 1 mio. kr., er fonden igen omfattet af fondsloven og dermed af fondsbeskatningsloven.

Sker der ændringer i en fonds aktiviteter, så den fremtidigt har erhvervmæssige aktiviteter mv., der indebærer, at den omfattes af erhvervsfondsloven, skal fonden indsende anmeldelse til Erhvervsstyrelsen. Se EFL § 11.

Ikke-erhvervsdrivende fonde skal senest tre måneder efter stiftelsen sende vedtægter og en fortegnelse over medlemmerne af bestyrelsen til Civilstyrelsen. Se FL § 6, stk. 2 og § 11, stk. 2. Stifteren eller stifterne skal angives i vedtægterne.

Civilstyrelsen skal godkende vedtægtsændringer. Se FL § 32.

Enhver har ret til hos fondsmyndigheden at få en kopi af en fonds årsregnskaber. §§ 30 og 34 i lov om offentlighed i forvaltningen finder tilsvarende anvendelse. Se FL § 46.

Konkret i forhold til EAT

Der er hjemmel til, Københavns Kommune registrerer EAT som en ikke-erhvervsdrivende fond. Men som beskrevet ovenfor er en forudsætning for registrering en af en socialøkonomisk virksomhed, at der er en væsentlig erhvervsdrift i, hvorfor en erhvervsdrivende fond er at foretrække.

7. NÆRMERE OM SELVEJENDE INSTITUTIONER

Begrebet "selvejende institution" dækker et meget bredt felt af organisationer. Der findes ingen lovgivning specifikt for selvejende institutioner (selv om en række af dem er omfattet af fondslovgivningen), og der findes derfor heller ikke nogen formel og endelig definition på, hvad der skal til, for at man kan tale om en selvejende institution.

Fonde og selvejende institutioner er overlappende begreber forstået sådan, at en fond altid vil være en selvejende institution, men at en selvejende institution ikke nødvendigvis er en fond. Begrebet "selvejende institution" er altså bredere end begrebet "fond".

Udtrykket "selvejende institution" dækker over en selvstændig juridisk enhed, der ejer sig selv – der er altså ikke andre (fx en moderforening eller en anden stifter), som kan eje eller bestemme over den. Det betyder i praksis, at hvis en forening opretter en selvejende institution til at udføre en eller anden form for opgave, kan foreningen ikke på et senere tidspunkt føre de midler tilbage, den overdrager til den selvejende institution, og den kan heller ikke bevare beslutningsretten. Den selvejende institution står så at sige kun til ansvar overfor sig selv og ikke overfor stifteren.

Derudover skal følgende være opfyldt, for at man kan tale om en selvejende institution:

- Der skal være et formål, som er formuleret i en vedtægt.
 - Der skal være en formue/startkapital (der er ikke noget specifikt krav, om hvor stor den skal være, men tidligere afgørelser tyder på, at 10-12.000 kr. er acceptabelt).
 - Der skal være en selvstændig bestyrelse.

En del selvejende institutioner er oprettet med det formål at løse en specifik driftsopgave for det offentlige, der typisk er defineret nærmere gennem en driftsoverenskomst. Institutionen kan være oprettet af det offentlige eller af en forening, men uanset hvem stifteren er, vil den ofte være underlagt en specifik lovgivning på det område, hvor den arbejder. Hvis det er tilfældet, vil det typisk fremgå af driftsoverenskomsten.

På linje med foreninger findes der som nævnt ikke nogen generel lovgivning for selvejende institutioner, og der findes derfor heller ikke lovkrav til, hvad vedtægterne for en selvejende institution skal indeholde. Typisk bør følgende dog indgå i vedtægten:

1. Navn
2. Hjemsted
3. Formål
4. Finansiering
5. Eventuelt repræsentantskab eller andet rådgivende eller overordnet organ:
 - Rolle
 - Udpegning/valg
 - Funktionsperiode
 - Møder – indkaldelse og dagsorden
6. Bestyrelse:
 - Udpegning/valg (evt. formand/næstformand)
 - Evt. medarbejderrepræsentation
 - Funktionsperiode
 - Opgaver (fx ansættelse af daglig leder)
 - Forretningsorden

7. Budget, regnskab, revision
8. Den daglige ledelses opgaver – særlig i relation til personalet
9. Evt. offentlige regler og tilsyn som institutionen er underlagt
10. Opløsning
11. Ændring af vedtægter

Konkret i forhold til EAT

Det er hjemmel til etablere en selvejende institution med den konkrete driftsopgave at drive den socialøkonomiske virksomhed ved en driftsoverenskomst. En selvejende institution vil leve op til kriteriet om det sociale formål og uafhængighed.

Den formelle ramme, der ligger i en erhvervsdrivende fond, vil dog i hørere grad kunne tilgodese kravet om en betydelig erhvervsmæssig drift, som forudsætning for registrering som social økonomisk virksomhed.

8. FORENINGER

I Danmark findes der ingen lovgivning for, hvordan en forening skal se ud. Alle kan derfor oprette foreninger og er retligt ubundet i forhold til sine vedtægter.

Men selv om der ikke findes regler for, hvordan vedtægterne i en forening skal se ud, findes en praksis for, hvad et sæt foreningsvedtægter skal indeholde, for at foreningen i omverdens øjne bliver betragtet som en "egentlig" forening.

Det drejer sig bl.a. om følgende:

- Formål
- Hjemsted
- Optagelsesbetingelser og eksklusion
- Kontingent
- Generalforsamling
- Bestyrelse
- Regnskab
- Tegningsregler
- Vedtægtsændringer
- Opløsning

Næsten alle foreninger er kendetegnet ved, at de er styret ved et medlemsstyre. Det betyder, at det i sidste ende er medlemmerne, der bestemmer over foreningen ved en generalforsamling, der er foreningens øverste myndighed.

Det betyder også, at medlemmerne kan ændre alt i foreningen, hvis tilstrækkeligt mange af dem ønsker det. De kan ændre formål, vedtægter osv. – og de kan vælge at opløse foreningen og dele en eventuel formue ud til andre almennyttige formål.

Det betyder, at alle, der tilslutter sig foreningens formål, kan melde sig ind og få medlemsrettigheder (selv om enkelte foreninger opererer med objektive kriterier for afgrænsning af medlemsskaren som fx alder eller køn).

Økonomisk er der ingen krav til en forening – den kan i teorien eksistere helt uden omsætning og/eller egenkapital. I de fleste tilfælde har en nystartet forening sjældent en startkapital, og driftsøkonomien vil – i hvert fald for en dels vedkommende – komme fra medlemskontingenter.

Konkret i forhold til EAT

Ved organisering af EAT i Københavns Kommune er der behov for en selvejende enhed med en ansvarlig ledelse som en ramme for en socialøkonomisk virksomhed og entydig juridisk person og derfor ikke en medlemstyret forening, hvor foreningen vil kunne ændre karakter – alt efter medlemsskaren. En forening vil dog kunne være et supplement til den socialøkonomiske virksomhed for at skabe rammen for frivillige, der engagerer i det socialøkonomiske selskab. Men forening er i forhold til EAT umiddelbart ikke egnet til at skabe rammen om selve den socialøkonomiske virksomhed.

9. IN-HOUSE-REGLERNE VED UDBUD

Gensidigt bebyrdende aftaler mellem offentlige myndigheder og andre juridiske enheder, vil som udgangspunkt være omfattet af den danske tilbudslov, eller EU's udbudsdirektiv og fra 1/1 2016, den nye danske udbudslov, såfremt værdien af den gensidigt bebyrdende aftale overstiger tærskelværdierne for anvendelse af disse regelsæt.

Dette er som udgangspunkt ikke hensigtsmæssigt, hvis myndigheder ønsker at indgå disse aftaler med bestemte aktører for at løse en særlig socialøkonomisk opgave på baggrund af en særlig viden eller social interesse i løsningen af de offentlige opgaver.

Offentlige myndigheder, der udøver faktisk forvaltning, kan løse deres opgaver selv, eller ved udlicitering til private virksomheder gennem udbud, eller ved en placering af opgaverne i en selskabskonstruktion (som beskrevet i pkt. 4.1- 4.5).

Placeringen af en opgave i en selskabskonstruktion vil som udgangspunkt kræve indgåelse af en gensidigt bebyrdende aftale mellem denne og myndigheden, omkring udførelsen af den givne opgave.

Da en ikke ubetydelig del af den faktiske forvaltningsvirksomhed i EU's medlemslande er organiseret på denne måde, har der været behov for en undtagelse til de almindelige regler. Denne undtagelse, og rammerne for den, fastlægges første gang af EU-domstolen i Teckal-dommen.

EU-domstolen har således med Teckal-dommen og senere domme på området fastlagt rammerne for samarbejde mellem en offentlig myndighed og en fra denne juridisk forskellig enhed uden konkurrenceudsættelse. Den såkaldte "inhouse regel".

Bestemmelserne er kodificeret i det nye udbudsdirektivs art. 11, og den nye danske udbudslovs § 12 stk. 1, nr. 1.

For at en aftaleindgåelse som nævnt ovenfor kan foretages uden konkurrenceudsættelse, skal følgende kriterier være opfyldt:

- kontrolkriteriet,
- virksomhedskriteriet, og
- ingen private kapitalandele i den udførende enhed.

Kontrolkriteriet

Som udgangspunkt skal den kontrollerede juridiske enhed (eksempelvis en fond, eller en selvejende institution) være underlagt en sådan kontrol fra den kontrollerende myndighed, at det svarer til den, kontrolmyndigheden fører med sine egne organisatoriske enheder.

Dette medfører således kontrol over såvel selvstændig beslutningskompetence, som fastsættelse af de økonomiske rammer for enhedens virke.

I hvilket omfang kontrolkriteriet er opfyldt, vil være et konkret skøn, baseret på den givne situation. Konkret vil et ejerskab eller flertal i den kontrollerede enheds bestyrelse tale i retning af at kontrolkriteriet er opfyldt, men dette kan være problematisk i forhold til nationale danske lovregler, særligt fondslovgivningen og princippet i kommunestyrelseslovens § 2 (mere om dette nedenfor).

Kontrolkriteriet kan således godt være opfyldt, selvom der ikke foreligger mere end 50 % ejerskab eller flertal i den kontrollerede enheds bestyrelse, men i stedet igennem udpegning af et eller flere medlemmer til bestyrelsen, selvom disse ikke har et beslutningsflertal). Dette kan ske ved kontrol med enhedens formål og vedtægter, samt tilsyn med enhedens overholdelse af budgetter, økonomiske dispositioner og personaleforhold, på samme måde som dette gøres med den offentlige myndigheds egne organisatoriske enheder. Yderligere vil en pligt til at anvende kommunale styringssystemer og en overførselsadgang for over/underskud mellem budgetår, tale for, at kontrolkriteriet er opfyldt. Se Konkurrencestyrelsens notat af 2. februar 2010 om inhouse-begrebet.

Kontrolkriteriet og § 2 i den kommunale styrelseslov

Kommunestyrelseslovens § 2 fastlægger princippet om, at kommuners anliggender styres af kommunalbestyrelsen. Konkret medfører dette princip, at en kommune ikke kan udskille

en opgave til en fra kommunen forskellig juridisk enhed, og samtidig beholde den bevare rådheden over opgavens udførelse.

§ 2 forhindrer umiddelbart en kommunal bestemmende indflydelse, gennem ejerskab eller beslutningsflertal i enhedens bestyrelse. Dertil kommer, at kommunen ikke må detailregulere opgaveudførelsen i en sådan grad, at den udførende enheds frihed til selv at tilrettelægge opgaveudførelsen indskrænkes helt.

Omvendt skal kontrollen være af en sådan karakter, at kontrolkriteriet kan anses for opfyldt (se ovenfor).

Virksomhedskriteriet

Virksomhedskriteriet angår andelen af opgaver, som den selvstændige juridiske enhed udfører for andre end den kontrollerende enhed. Udgangspunktet er, at den kontrollerede enhed skal udføre hovedparten af sine opgaver for den kontrollerende myndighed.

Det skal hertil nævnes, at det i EU-domstolens praksis er blevet fastslået, at der ikke er noget til hinder for, at offentlige myndigheder kan kontrollere en enhed i fællesskab, og at de opgaver enheden udfører for hver enkelt offentlig myndighed, således blot samlet set skal udgøre hovedparten af opgaver, uagtet at den kun udfører en mindre del for hver enkelt offentlig myndighed. Det skal ligeledes nævnes, at en juridisk enhed, omfattet af in-house reglen under en kommunes kontrol, vil være omfattet af de almindelige kommunalfuldmagtsregler, omkring salg af varer og tjenesteydelser på markedet (se pkt. 4.2).

I retspraksis er det tidligere antaget, at niveauet for opgaveudførelse for den eller de kontrollerende enhed(er) skulle antage et omfang på omtrent 90 % af den juridiske enheds omsætning. I det nye udbudsdirektivs artikel 11, stk. 1, og dermed også i den nye danske udbudslovs § 12 stk. 1, nr. 2, hvor reglen nu er kodificeret, er niveauet imidlertid sat til 80 %. Såfremt den selvstændige juridiske enheds omsætning for mindst 80 %'s vedkommende stammer fra opgaver, den løser for den kontrollerende myndighed, eller andre enheder kontrolleret af samme myndighed, vil virksomhedskriteriet være opfyldt.

Ingen private kapitalandele

Det er det absolutte udgangspunkt, at der ikke må indgå private kapitalandele i den selvstændige juridiske enhed. Dette skal ses i sammenhæng med udbudsreglernes overordnede formål, om at sikre den frie og lige konkurrence på det indre marked. Undtagelsen til hovedreglen er kapitalandele, som er krævet ved bestemte selskabskonstruktioner, i henhold til national ret. Private kapitalandele må ikke på noget tidspunkt indgå, også selvom de først indtræder efter stiftelsen ifølge EU-domstolens praksis.

Denne bestemmelse er kodificeret i det nye udbudsdirektiv, i art. 11, stk. 5 og art. 73, samt den nye danske udbudslovs § 12 stk. 1, nr. 3. Det skal hertil nævnes, at EU-

kommissionen på nuværende tidspunkt har stillet sig positiv overfor mulige ændringer i reglen, såfremt de kan tænkes at påvirke det offentligt-private samarbejde.

Konkret i forhold til EAT

Det vurderes, at det vil være muligt at opfylde kriterierne i inhouse-reglen ved udskillelse af EAT-produktionen og andre accessoriske ydelser til en selvstændig juridisk enhed forskellig fra Københavns Kommune. Idet inhouse-reglen er overholdt, vil Københavns Kommune kunne indgå driftsaftaler med den selvstændige juridiske enhed uden udbud.

10. STATSSTØTTE

Der er ved gruppefritagelsesforordning nr. 651 af 17. juni 2014 fritaget en række kategorier af støtte, idet de er forenelige med det indre marked i henhold til traktatens §§ 107 og 108.

Støtteordninger til ansættelse støtte til dårligt stillede, jf. artikel 32.

De støtteberettigede omkostninger er lønomkostningerne i en periode på højst 12 måneder efter ansættelse af en dårligt stillet arbejdstager. Tilhører den pågældende arbejdstager kategorien af meget dårligt stillede arbejdstagere, er de støtteberettigede omkostninger lønomkostningerne i en periode på højst 24 måneder efter ansættelsen.

Hvis ansættelsen ikke indebærer en nettoforøgelse af antallet af beskæftigede i den pågældende virksomhed i forhold til det gennemsnitlige antal i de foregående 12 måneder, skal stillingerne være blevet ledige som følge af frivillig afgang, invaliditet, afgang på grund af alder, frivillig reduktion af arbejdstiden eller lovlig afskedigelse på grund af forseelse og ikke som følge af almindelig afskedigelse.

Støtteintensiteten må ikke overstige 50 % af de støtteberettigede omkostninger.

Støtte i form af løntilskud til beskæftigelse af handicappede arbejdstagere, jf. artikel 33.

De støtteberettigede omkostninger er lønomkostningerne i den periode, hvor den handicappede er ansat.

Hvis ansættelsen ikke indebærer en nettoforøgelse af antallet af beskæftigede i den pågældende virksomhed i forhold til det gennemsnitlige antal i de foregående 12 måneder, skal stillingerne være blevet ledige som følge af frivillig afgang, invaliditet, afgang på grund af alder, frivillig reduktion af arbejdstiden eller lovlig afskedigelse på grund af forseelse og ikke som følge af almindelig afskedigelse.

Støtteintensiteten må ikke overstige 75 % af de støtteberettigede omkostninger.

Støtte til kompensation for meromkostninger ved beskæftigelse af handicappede arbejdstagere, jf. artikel 34.

Følgende omkostninger er støtteberettigede:

- a) omkostninger ved tilpasning af lokaler
- b) omkostninger ved beskæftigelse af personale udelukkende for den tid, der anvendes til at bistå de handicappede arbejdstagere, og til at uddanne personalet til at bistå handicappede arbejdstagere
- c) omkostninger ved tilpasning eller erhvervelse af udstyr eller erhvervelse og validering af software til brug for handicappede arbejdstagere, herunder tilpassede teknologiske hjælpemidler, som er meromkostninger i forhold til de omkostninger, støttemodtageren ville have haft ved beskæftigelse af arbejdstagere, der ikke er handicappede
- d) omkostninger, der er direkte knyttet til transport af handicappede arbejdstagere til arbejdspladsen og til arbejdsrelaterede aktiviteter
- e) lønomkostninger ved de timer, en handicappet arbejdstager anvender på rehabilitering
- f) når støttemodtageren tilbyder beskyttet beskæftigelse, omkostninger ved opførelse, montering eller modernisering af de relevante fremstillingsenheder i virksomheden samt eventuelle administrations- og transportomkostninger, som direkte skyldes beskæftigelsen af handicappede arbejdstagere.

Støtteintensiteten må ikke overstige 100 % af de støtteberettigede omkostninger.

Støtte til kompensation for omkostninger ved bistand til dårligt stillede arbejdstagere, jf. artikel 35.

De støtteberettigede omkostninger er omkostningerne ved:

- a) beskæftigelse af personale alene i den tid, der er anvendt til bistand til dårligt stillede arbejdstagere i en periode på højst 12 måneder efter ansættelsen af en dårligt stillet arbejdstager eller i en periode på højst 24 måneder efter ansættelse af en meget dårligt stillet arbejdstager
- b) uddannelse af personale til at bistå dårligt stillede arbejdstagere.

Bistanden består i foranstaltninger til fremme af den dårligt stillede arbejdstagers autonomi og tilpasning til arbejdsmiljøet, ledsageforanstaltninger i forbindelse med sociale og administrative procedurer, fremme af kommunikation med entreprenøren og konflikthåndtering.

Støtteintensiteten må ikke overstige 50 % af de støtteberettigede omkostninger.

Konkret i forhold til EAT

Efter EU-gruppefritagelsesforordning om statsstøtte nr. 651/2014 er hjemmel til, at kommunen kan yde anlægs- og driftsstøtte til EAT som den socialøkonomiske virksomhed – alt

efter hvilke gruppe af udsatte borgere, der ansættes i den socialøkonomiske virksomhed.
Se hertil også pkt. 4.2.

Med venlig hilsen
Rønne & Lundgren
Advokatpartnerselskab

Henrik Græsdal
Advokat